

บทที่ 4

วิเคราะห์ความล้มเหลวในการปฏิวัติ

ของ พทท.

สภาพทั่วไป

นับตั้งแต่ไซเรียตาได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยม เป็นประเทศแรกในโลกตั้งแต่ปี 2460 แล้ว ก็ได้พยายามเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ไปทั่วโลก ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากประชากรประมาณครึ่งหนึ่งของประชาคมโลกอยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายคอมมิวนิสต์ นับจากสงครามโลก ครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ซึ่งถือเป็นยุคแห่งสงครามเย็น โดยประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์ และฝ่ายโลกเสรีต่างพยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะ สหรัฐฯ กับ ไซเรียต

ในการดำเนินงานระหว่างประเทศ ไซเรียตใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกทั้งทางการเมืองและการทหาร หากฝ่ายตรงข้ามประเทศใดอ่อนแอ ไซเรียตก็จะเข้ายึดครองหรือขยายอิทธิพลจนกว่าจะได้รับชัยชนะ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการให้ระบอบคอมมิวนิสต์ขยายไปทั่วโลกอย่างไรก็ดี ในขณะที่ลัทธิคอมมิวนิสต์กำลังได้รับความนิยมและขยายตัวออกไป ก็ได้มีบางประเทศในกลุ่มคอมมิวนิสต์ พยายามที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้หลุดพ้นจากลัทธิการปกครองดังกล่าว โดยเฉพาะในยุโรปตะวันออก เช่น ฮังการี เชโกสโลวะเกีย เป็นต้น แต่ไซเรียตซึ่งกำลังเหนือกว่า ไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเหล่านั้นจึงถูกโค่นล้ม ถูกปลด และหลายคนถูกสังหาร 1

1 นรนิติ เศรษฐบุตร, "คอมมิวนิสต์ถาจะล่ม?", สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 36 ฉบับที่ 30 7-13 มกราคม 2533, หน้า 22

แม้ประเทศในลัทธิคอมมิวนิสต์ นำโดยโซเวียต จะพยายามขยายลัทธิอย่างต่อเนื่อง และต่อมามีจีนซึ่งเป็นประเทศผู้นำในลัทธิคอมมิวนิสต์อีกประเทศหนึ่งช่วยขยายผลด้วยก็ตาม แต่เนื่องจากตัวทฤษฎี และหลักการของลัทธิคอมมิวนิสต์ขัดกับความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ และไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประเทศคอมมิวนิสต์ต้องตกอยู่ในลักษณะที่ล่าหลัง และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ต่อการเปลี่ยนแปลง หรือการนำเอาระบบปฏิรูปมาใช้ภายในประเทศ ดังที่ปรากฏให้เห็นแล้วหลายประเทศในปัจจุบัน

ลักษณะรูปธรรมและหลักการของคอมมิวนิสต์ที่มีปัญหาในการนำมาใช้ที่สำคัญ ได้แก่

1. การมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งผูกขาดอำนาจการบริหารประเทศแต่เพียงผู้เดียวโดยปราศจากคู่แข่ง เป็นการปิดกั้นพลังความคิดและพลังสร้างสรรค์ของประชาชน ประชาชนจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แม้ว่ารัฐธรรมนูญของทุกประเทศจะให้หลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ในทางปฏิบัติจะมีมาตรการควบคุมป้องกัน และลงโทษผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลอย่างรุนแรง ขณะเดียวกันผู้นำรวมทั้งเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ กลับใช้อำนาจจากการผูกขาดแสวงประโยชน์ให้กับตนเองด้วยการมีสิทธิพิเศษอันเป็นช่องทางให้เกิดการคอร์รัปชัน การใช้อำนาจในทางที่ผิด การขจัดผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับตนเอง ซึ่งมีการประเมินกันว่าในขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมเป็นคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้สูญเสียชีวิตไปมากกว่า 50 ล้านคน ²

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2 ลัมฤทธิ ศรีสวัสดิ์, ภาวะถดถอยของลัทธิคอมมิวนิสต์ (The Envolution of communism), 2533, หน้า 29

การดำเนินการหรือการตัดสินใจของผู้ว่าในประเทศคอมมิวนิสต์ มักจะใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหาทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความหวาดกลัว โดยเฉพาะต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากรัฐบาล ลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดสังคมที่ประชาชนมีความรู้สึกว่าไม่มั่นคง และการขาดกลไกในการถ่ายทอดอำนาจ ทำให้ผู้นำสามารถอยู่ในอำนาจได้นาน แม้ว่าผู้นำนั้นจะไม่มีประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำก็ตาม ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงภายในประเทศ

2. คอมมิวนิสต์มักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับปัญหาด้านเชื้อชาติและศาสนา ทั้งๆ ที่เป็นปัญหาพื้นฐานที่มีความสำคัญ และนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างกว้างขวางในระดับชาติและระดับโลกมาแล้ว ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในหลายกรณี เช่น ความขัดแย้งระหว่างโซเวียต-ยูโกสลาเวีย ความขัดแย้งระหว่างโซเวียต-จีน ความขัดแย้งของประชาชนรัฐต่างๆ ในโซเวียตซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติ และลัทธิชาตินิยม การต่อต้านของผู้นับถือคริสต์ศาสนาลัทธิโรมันคาทอลิกในโปแลนด์ หรือการรื้อฟื้นศาสนาอิสลามในโซเวียต เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่โลกคอมมิวนิสต์ไม่ได้คาดคิดมาก่อน จึงไม่ได้เตรียมตัวรับสถานการณ์ เป็นเหตุให้เกิดความแตกแยก และการเปลี่ยนแปลงในโลกคอมมิวนิสต์ในที่สุด

3. การมีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (socialist economy) หรือการมีระบบเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ (economic centralization) คือ ทรัพย์สินในสังคม กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเป็นของส่วนรวม ผูกขาดโดยรัฐ การวางแผนทั้งหมดจะมาจากส่วนกลาง (central planning) ไม่มีวิสาหกิจเอกชนแข่งขัน ระบบเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศคอมมิวนิสต์ เป็นไปค่อนข้างช้า เพราะขาดการแข่งขัน และมีโอกาสผิดพลาดมาก เนื่องจากส่วนกลางไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริงเท่ากับเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ การที่ประชาชนได้รับผลตอบแทนตามความจำเป็นมากกว่าตามความสามารถ ทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจในการทำงาน ผลผลิตตกต่ำและด้อยคุณภาพ การใช้ทรัพยากรไม่ได้ประโยชน์สูงสุด ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมถอยลง เป็นลำดับ

จากหลักการและการปฏิบัติของประเทศคอมมิวนิสต์ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม นิยม วัฒนธรรม และความนึกคิดของประชาชนดังกล่าว ทำให้สถานการณ์ภายในของประเทศนั้นๆ เสื่อมถอยลง ประชาชนที่ทนการกดขี่ไม่ได้ เริ่มมีปฏิกิริยาต่อต้านเพื่อหาทางล้มล้างลัทธิเดิม ขณะเดียวกัน การดำเนินการของประเทศโลกเสรีในการแทรกซึมด้านความคิดและอุดมการณ์ประชาธิปไตย การเผยแพร่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และความเป็นอยู่ที่ดีกว่าของประชาชน เพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบกับประชาชนในโลกคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างได้ผล ผลักดันให้ประเทศในโลกคอมมิวนิสต์ต้องเปลี่ยนแปลงโดยนาระบบปฏิรูปมาใช้ หรือบังคับต้องเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสังคมนิยมมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และการพัฒนาของประชาคมโลกมากขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงของประเทศในโลกคอมมิวนิสต์ จุดหลักเกิดจากความล้มเหลวในตัวลัทธิคอมมิวนิสต์เอง ที่มีลักษณะขาดความยืดหยุ่นและปรับตัวช้า เพราะมุ่งเน้นเป้าหมายทางการเมืองมากเกินไป โดยละเลยปัญหาทางเศรษฐกิจ เกือบแต่ละประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจเสื่อมโทรม โดยเฉพาะโซเวียต และจีน ทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกได้เช่นแต่ก่อน และมีความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่ต้องแก้ปัญหากภายในประเทศของตน จึงต้องลดความช่วยเหลือและหันมาผูกมิตรกับประเทศโลกเสรี เพื่อแสวงหาบรรยากาศแห่งสันติภาพ และพัฒนาประเทศให้สามารถยืนอยู่บนขาตนเอง และแข่งขันกับประเทศตะวันตกได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้ระบอบคอมมิวนิสต์ในการบริหารประเทศที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จ

อย่างไรก็ดี ความเสื่อมถอยของประเทศคอมมิวนิสต์ แม้โดยหลักการและทางปฏิบัติที่สำคัญจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ในแต่ละประเทศก็มีรูปแบบและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน จึงทำให้สาเหตุ และระยะเวลาในความเสื่อมถอยของประเทศคอมมิวนิสต์มีความแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า แม้ประเทศในยุโรปตะวันออกหรือโซเวียต ซึ่งเป็นประเทศผู้นำในโลกคอมมิวนิสต์ประเทศหนึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงแล้ว แต่ก็ยังมีอีกหลายประเทศที่ไม่เปลี่ยนแปลงโดยพรรคคอมมิวนิสต์ยังมีอำนาจในการปกครองประเทศอยู่ และยังไม่มีความเห็นว่า จะเปลี่ยนแปลง

แปลง เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศในอินโดจีน เป็นต้น

สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จงานการปฏิวัติ ซึ่งอยู่ในระหว่างการต่อสู้หรือปรับขบวน ย่อมที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและความเสื่อมถอยในประเทศคอมมิวนิสต์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โอกาสที่จะปฏิวัติสำเร็จจึงเป็นไปได้ยาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความนิยามในลัทธิดังกล่าว จึงยอมผลักดันให้พรรคคอมมิวนิสต์นั้นๆ อยู่ในสภาวะที่เสื่อมถอยลงเป็นลำดับ ส่วนจะสูญสลายไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและเงื่อนไขภายในของพรรคคอมมิวนิสต์เอง และสภาพแวดล้อมในประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ

ความเสื่อมถอยของ พคท.

ตามสมมุติฐานของการวิจัยที่กำหนดในบทที่ 1 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ระบุถึงสาเหตุสำคัญของความเสื่อมถอยหรือความตกต่ำของ พคท.ไว้ด้วยกัน 4 ประการ ซึ่งอธิบายพอสังเขปได้ดังนี้ คือ

1. ความขัดแย้งภายในพรรค โดยเฉพาะความขัดแย้งทางความคิดในปัญหาแนวทางการปฏิวัติระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกระดับสูงของพรรค กับ กลุ่มก้าวหน้าภายในพรรค ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกระดับกลาง และแนวร่วมที่เป็นนักศึกษา ปัญญาชน ที่หลบหนีเข้าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519
2. ความขัดแย้งระหว่างผู้นำในลोकคอมมิวนิสต์ อันได้แก่ โซเวียตและจีน ซึ่งทำให้โลกคอมมิวนิสต์ถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย เป็นเหตุให้ พคท.ได้รับความช่วยเหลือลดน้อยลง
3. การดำเนินนโยบายการเมืองนำการทหารของรัฐบาล ภายใต้นโยบาย 66/2523
4. ลักษณะเฉพาะของสังคมไทย ที่มีความผูกพันกับขนบธรรมเนียม ประเพณีมาเป็นเวลาช้านาน โดยเฉพาะ การให้ความเคารพและยึดมั่นในสถาบันศาสนา และพระมหากษัตริย์

นอกจากสาเหตุสำคัญทั้ง 4 ประการดังกล่าว ความเสื่อมถอยของ พคท.ยังเกิดจากสาเหตุปลีกย่อยอีกหลายประการ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

ความขัดแย้งภายใน พคท.

ปัญหาความขัดแย้งภายใน พคท. เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของพรรคอย่างมาก จากการได้พูดคุยกับ ผกค. ที่ถูกจับกุมและออกมอบตัว รวมทั้งข่าวสารที่ปรากฏทางสื่อมวลชน อาจประเมินได้ว่าในบรรดาสาเหตุที่ทำให้ พคท. ต้องอยู่ในสภาพที่เสื่อมทรุดมาจนถึงปัจจุบัน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ความขัดแย้งภายในพรรค โดยเฉพาะความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สังคมไทย และการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการปฏิวัติประเทศไทยที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและรุนแรงภายในพรรคระหว่างแนวความคิด 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่นิยมแนวทางจีน หรือกลุ่มอนุรักษนิยม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกระดับสูงของพรรค กับ กลุ่มที่มีแนวความคิดก้าวหน้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกระดับกลาง และแนวร่วมที่เป็นนักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

การต่อสู้ทางความคิดและอุดมการณ์ดังกล่าว ได้เกิดขึ้นเป็นเวลานานแล้ว โดยกลุ่มที่มีแนวความคิดก้าวหน้า พยายามผลักดันให้พรรคเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิวัติใหม่ จาก "ชนบทล้อมเมือง" และยุทธศาสตร์การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธ มาให้ความสำคัญกับการต่อสู้ในเขตพื้นราบ และในเมืองมากขึ้น แทนที่จะเน้นเฉพาะในเขตป่าเขาเป็นสำคัญ เพราะเห็นว่า สังคมไทยได้พัฒนาไปมากแล้ว ไม่ใช่ "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา" ตามที่ พคท. วิเคราะห์ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการต่อสู้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมมากขึ้น และเห็นว่ายุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่ พคท. ใช้มาตลอดกว่า 30 ปี ไม่สามารถปฏิวัติประเทศไทยได้สำเร็จ เพราะได้ผ่านการพิสูจน์มาเป็นเวลานานแล้ว

แรงผลักดันของกลุ่มที่คัดค้านแนวความคิดของ พคท. ได้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม และมีความรุนแรงมากขึ้น นับตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา โดยมีนักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เป็นหัวหอก ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้ได้ผ่านการศึกษาด้านทฤษฎี และมีประสบการณ์จากการเข้าร่วมขบวนการปฏิวัติกับ พคท. มาระยะหนึ่ง ประกอบกับการมีโลกทรรศน์การวิเคราะห์ที่มีพื้นฐานจากความเจริญในเขตเมือง เพราะมีชีวิตสัมผัสกับเขตเมือง

มาก่อนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้องค์กร พทท. วิเคราะห์สังคมผิดพลาด เป็นผลให้การกำหนด ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและการปฏิบัติผิดพลาดไปด้วย

กลุ่มก้าวหน้าที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการปฏิบัติของ พทท. แม้ส่วนใหญ่จะมีจุดร่วม เดียวกัน แต่ในความคิดเห็นบางด้านก็มีความแตกต่างกัน โดยในการวิเคราะห์สังคมไทย และการกำหนดแนวทางปฏิบัตินั้น อาจแบ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่เห็นว่าสังคมไทยเป็นแบบ "ทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้น ที่มีศักดินาครอบงำอยู่" กลุ่มนี้วิเคราะห์ว่า สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของไทยยังคงถูกครอบงำอย่างหนาแน่นจากทุนต่างชาติ จึงถือว่าเป็น "กึ่งเมืองขึ้น" แต่ในด้านการผลิต รูปแบบทุนนิยมมีอิทธิพลสูงกว่าแบบศักดินา จึงรวมเรียกว่า "ทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้น ที่มีศักดินาครอบงำอยู่" ในการปฏิบัติจึงยังมีความจำเป็นต้อง ใช้แนวทางรุนแรง โดยเป้าหมายของการปฏิบัติคือ นายทุนผูกขาดต่างชาติที่ประสานกับกลุ่ม นายทุนผูกขาดภายในประเทศ ส่วนกำลังสำคัญของการปฏิบัติคือ กรรมกร สำหรับความทุกข์ยากของชาวนา กลุ่มนี้วิเคราะห์ว่า ส่วนใหญ่เกิดจากกลไกตลาดของชนชั้นนายทุนใหญ่ ดังนั้น เป้าหมายในการปลุกระดมชาวนาก็จะมุ่งไปที่ชนชั้นนายทุนใหญ่มากกว่ามุ่งไปที่นายทุนเจ้าที่ดิน

2. กลุ่มที่เห็นว่าสังคมไทยเป็นแบบ "ทุนนิยม เมืองพึ่ง" วิเคราะห์ว่าประเทศไทย มีเอกราชทางการเมือง ทั้งภายใน และภายนอกพอสมควร เพียงแต่อยู่ภายใต้อิทธิพลทาง เศรษฐกิจของนายทุนผูกขาดต่างชาติบ้างเท่านั้น การแก้ไขสามารถทำได้โดยสันติวิธี

3. กลุ่มที่เห็นว่าสังคมไทยเป็นแบบ "ทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้น" วิเคราะห์ว่าประเทศไทย สูญเสียอธิปไตยทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองไปครั้งหนึ่งจากอิทธิพลที่ค่อนข้างสูงของต่างชาติ และมีความจำเป็นต้องใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

4. กลุ่มที่เห็นว่าสังคมไทยเป็นแบบ "ทุนนิยมล่าหลัง" กลุ่มนี้มีความคิดเห็นคล้ายกับ กลุ่มที่ 2 คือ การแก้ปัญหามีสามารถได้โดยสันติวิธี ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง

ต่อไปนี้จะเป็นการสะท้อนปัญหาความขัดแย้ง หรือสาเหตุความไม่พอใจต่าง ๆ ที่แสดง ออก โดยผู้ที่เข้ารายงานตัวต่อทางราชการแล้วรวม 14 คน ซึ่งมีทั้งผู้ที่เคยเป็นอดีตกรรมการ

กรรมการเมือง และกรรมการกลาง พคท. สมาชิกสมบูรณ และแนวร่วมที่เป็นนักศึกษา บัณฑิตชน โดยได้คัดลอกและสรุปมาจากคำให้สัมภาษณ์ทางสื่อมวลชนและการได้พบปะสนทนากับบุคคลเหล่านี้ ซึ่งงานกรณีนี้นี้ จะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้นๆ ได้ ทั้งนี้จะเน้นเฉพาะประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน พคท. เป็นสำคัญ

1. นายปราโมทย์ ดำรงชัย (ส.นิยม) อายุ 70 ปี/2536 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 เข้าร่วมกับ พคท. ปี 2489 โดยการชักนำของสมาชิกกระดับสูงของพรรคขณะนั้น ด้วยการปฏิบัติงานที่อุตสาหกรรม ต่อมาจึงได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกกรรมการเมือง และกรรมการกลางในการประชุมสมัชชา ฯ ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2495 จากนั้นก็ได้เป็นกรรมการกลาง พคท. มาโดยตลอด นายปราโมทย์ เข้าร่วมงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อปี 2525 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 36 ปี

นายปราโมทย์ ได้กล่าวถึงเหตุผลของการเข้าร่วมงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ว่าเป็นเพราะ

1. ได้เข้าร่วมกับ พคท. มาเป็นเวลานาน พบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพรรคมากมายที่พรรคไม่สามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งด้านอุดมการณ์

2. พคท. ไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะเกาะติดจีนมากเกินไป ควรมีการติดต่อกับคอมมิวนิสต์ทุกฝ่าย ไม่เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่ง ควรเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชนเท่าที่จะทำได้ แต่เมื่อผลการประชุมสมัชชา ฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. แล้ว รู้สึกผิดหวังมาก เพราะไม่เป็นแบบอย่างตามที่คิดไว้ ผู้นำ พคท. เป็นคนเก่า ความคิดเป็นแบบเก่า ทั้ง ๆ ที่สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

3. ผู้นำ พคท. ทำงานโดยไม่มองสภาพความเป็นจริง (พิจารณาจากการวิเคราะห์สังคมไทย) ไม่เคารพเสียงส่วนใหญ่ของสมัชชาฯ และเมื่อพิจารณาด้านเชื้อชาติจะพบว่า ไม่ใช่ใครเชื้อชาติไทยเลย มีแต่คนจีนและคนเชื้อสายเวียดนาม

4. การดำเนินนโยบาย 66/2523 ของรัฐบาลเป็นตัวเร่งให้เกิดการรอบตัว

นายปราโมทย์ได้กล่าวถึงความขัดแย้งที่สำคัญในกลุ่มผู้นำ พคท. ว่ามี 2 ครั้ง ซึ่งที่

ลักษณะเหมือนการก่อกบฏ กล่าวคือ

ครั้งแรก เป็นการวิพากษ์ 3 จังหวัด * ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มศูนย์กลาง พทท. กับกลุ่ม นายคาร์ที เรืองสุธรรม (ส.ต้ง) เกิดขึ้นเมื่อปี 2511 และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ภายใต้อย่างแท้จริง เมื่อปี 2519 ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นถูกนำมาแก้ไขในที่ประชุมคณะกรรมการกลาง พทท. ถึง 2 ครั้ง ผลสุดท้ายปรากฏว่า ฝ่ายศูนย์กลางเป็นฝ่ายชนะ

ครั้งที่ 2 เป็นการตั้งศูนย์กลางซ้อนขึ้นมา เมื่อปี 2512 เนื่องจากระยะนั้นศูนย์กลาง พทท. เดินทางไปต่างประเทศและไม่สามารถติดต่อได้ ระดับภาคเหนือจึงได้รวมมือกันออกคำสั่งในนามศูนย์กลางแทน เมื่อศูนย์กลางกลับมา จึงไม่ไว้ใจระดับพื้นที่ออกคำสั่งดังกล่าว แต่ความขัดแย้งครั้งนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อพรรคอย่างรุนแรงเท่ากรณีวิพากษ์ 3 จังหวัด

* ความขัดแย้งกรณี 3 จังหวัด (รอยต่อพิษณุโลก-เพชรบูรณ์-เลย) ว่า เกิดจาก นายคาร์ที เรืองสุธรรม (ส.ต้ง) กรรมการกรรมการเมือง พทท. ซึ่งกุมการนำในเขตรอยต่อ 3 จังหวัด และมีอำนาจในภาคเหนือ ได้จัดตั้งฐานที่มั่นขึ้นในภาคเหนือเมื่อประมาณ ปี 2511 ต่อมา ระหว่างปี 2512-2516 รัฐบาลได้ทำการปราบปราม ผกค.ทั่วประเทศ ทำให้ ผกค.ในภาคต่างๆ ยกเว้นภาคเหนืออยู่ในสภาพที่ยากลำบาก ปี 2516 พทท. จึงได้ย้ายศูนย์กลางจากภาคอีสานไปยังภาคเหนือ นายคาร์ทีได้กล่าวโจมตีเลขาธิการพรรคอย่างรุนแรงว่า เป็นลัทธิแก้ไขไม่ดำเนินการสร้างฐานที่มั่นในภาคอีสานอย่างที่ตนเองทำในภาคเหนือ และนายคาร์ทีได้จัดตั้งศูนย์กลางนำใหม่ขึ้นเองโดยไม่ขึ้นการนำต่อพรรค ในช่วงนี้กรรมการกลาง พทท. ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนายคาร์ที กับฝ่ายศูนย์กลางเดิม การต่อสู้ทางความคิดและทางจัดตั้งได้ดำรงอยู่เป็นเวลาประมาณ 5 ปี ผลที่สุดฝ่ายนายคาร์ทีแพ้จึงถูกลดบทบาทลง และมาถูกเจ้าหน้าที่จับกุมที่บ้านเหนือคลอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อ 18 เมษายน 2524

เกี่ยวกับการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. เมื่อปี 2525 นายปราโมทย์ไค้
รับมอบหมายจากศูนย์กลางให้เดินทางไปจัดประชุมที่ภาคอีสาน * ผลการประชุมปรากฏว่า ที่
ประชุมภาคอีสานมีความเห็นแตกต่างจากศูนย์กลางหลายประเด็น กล่าวคือ

1. การวิเคราะห์สังคมไทย ที่ประชุมภาคอีสานมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า
สังคมไทยเป็น "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งทุนนิยม ที่มีอิทธิพลศักดินาครอบงำ" ไม่ใช่ "สังคมกึ่ง
เมืองขึ้น กึ่งศักดินา ที่ปัจจัยทุนนิยมขยายตัวเพิ่มขึ้น" อย่างที่ศูนย์กลางเสนอ

* การประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. เมื่อปี 2525 แบ่งแยกพื้นที่กันประชุม
ออกเป็น 5 หน่วย คือ

- หน่วย 101 คือ หน่วยประชุมภาคอีสาน ประชุมที่ จังหวัดนครพนม มีผู้แทน
27 คน
- หน่วย 102 คือ หน่วยประชุมภาคเหนือ ประชุมที่ จังหวัดตาก มีผู้แทน
ประมาณ 10 คน
- หน่วย 103 คือ หน่วยประชุมภาคใต้ ประชุมที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผู้แทน
ประมาณ 15-16 คน
- หน่วย 104 คือ หน่วยในต่างประเทศ จัดขึ้นในประเทศจีน มีผู้แทน 2 คน
- หน่วย 105 คือ กองอำนวยการประชุม คาดว่าอยู่ที่ศูนย์กลางพรรค จังหวัด
สุราษฎร์ธานี

วาระการประชุมแบ่งออกเป็ร 5 วาระ คือ การพิจารณาเอกสารวิเคราะห์
ลักษณะสังคมไทย สรุปผลงาน 20 ปีของพรรค ระเบียบการพรรค คำรายงานการเมืองและ
นโยบายใหม่ และการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลาง พคท. ชุดใหม่ (ชุดที่ 4)

2. คารายงานการเมือง ที่ประชุมภาคีสภานโยบายเห็นด้วยกับศูนย์กลางที่ใช้เหมือนของจีน โดยเฉพาะการต่อสู้ด้วยอาวุธ ซึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็นแล้ว
3. คารายงานผลงาน 20 ปี ของ พคท. ที่ประชุมภาคีสภามีความเห็นว่ามีลักษณะเป็นอภิปรายมากเกินไป และไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

2. นายชาย อรุณรังสี (ส.เพลิง) อายุ 72 ปี /2536 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เข้าร่วมกับ พคท. ปี 2489 และได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการบริหารกลางสำนักงานการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 เมื่อปี 2525 เข้าร่วมงานตัวต่อเจ้าหน้าที่เมื่อปี 2530 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 41 ปี

นายชายเป็นสมาชิกระดับสูงของ พคท. ที่มีแนวความคิดเช่นเดียวกับศูนย์กลางคือในปัญหาแนวทางการปฏิวัติประเทศไทยนั้น นายชายมีความเห็นว่า พคท. ต้องต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธและไม่เห็นด้วยกับนักศึกษา ปัญญาชน ที่เสนอแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธในเขตเมือง เพราะได้วิเคราะห์สังคมไทยว่ามีลักษณะเป็นสังคมทุนนิยมมากขึ้น นายชายมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีผลลัพท์ที่จะต่อสู้ด้วยอาวุธในเมือง เพราะหากเข้ามาในเมืองแล้ว ไม่อาจจะคงกองกำลังไว้ได้ จะต้องถูกเจ้าหน้าที่ปราบปราม และนายชายมีความเชื่อว่า นักศึกษา ปัญญาชน และผู้ปฏิบัติงานที่เสนอแนวความคิดดังกล่าว เป็นบุคคลที่เจ้าหน้าที่ส่งเข้ามาเพื่อแยกสลายการต่อสู้ของ พคท.

นายชายมีความเห็นว่า พคท. ควรจะรักษากองกำลังอาวุธไว้ในชนบทให้มากที่สุด ส่วนงานในเมืองท่าหากจะถูกปราบปราม เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ไม่ควรมุ่งหวังความช่วยเหลือหรือรับการสนับสนุนเฉพาะจากจีนหรือโซเวียตเท่านั้น ควรเปิดกว้างติดต่อกับทุกฝ่าย ในด้านการเมืองควรเน้นประเด็นประชาธิปไตย และลัทธิของคอมมิวนิสต์ลง

เกี่ยวกับนักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 นายชายมีความเห็นว่ามี 3 ส่วนคือ ส่วนแรกคือกลุ่มที่เข้าร่วมอย่างจริงจัง ยืนหยัด ส่วนที่ 2 เป็นกลุ่มที่เข้าร่วมตามแฟชั่น และส่วนที่ 3 เป็นกลุ่มที่ทางราชการให้เข้าไปเพื่อค้นหาจุดอ่อนของ พคท. ซึ่งส่วนที่ 3 นี้ เมื่อเข้าไปแล้ว มีส่วนสร้างความแตกแยกภายใน พคท. เพราะป้องกัน

ไม่ได้ เมื่อต้นปี 2522 กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับ พคท. ได้จัดทำหนังสือพิมพ์ เรียกร้องให้คนล้มฝ่ายหน้า ออกแจกจ่ายไปตามภาคต่าง ๆ จนถึงการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ก็ยังมีการคัดค้านอยู่

ในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. นายชายเปิดเผยว่า ที่ประชุมหาข้อสรุปเกี่ยวกับการวิเคราะห์สังคมนิยมไทยไม่ได้ (นายชายมีความเห็นว่าสังคมนิยมไทยเป็น "สังคมนิยมแบบทุนนิยมที่พาให้มีการขยายไปสู่ระบบอุตสาหกรรม แต่ยังคงพึ่งพาต่างชาติด้านเทคโนโลยีและทุน") จึงให้เก็บไว้ก่อนโดยไม่ต้องลงมติ และขอให้วิเคราะห์กันต่อไป แต่ที่ประชุมทางอีสานลงมติทำาให้ที่ประชุมส่วนอื่นต้องลงมติดำตาม และในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลางปรากฏว่าตนเองไม่ได้รับเสียงสนับสนุนจากตัวแทนทางภาคอีสาน และปรากฏความพยายามของตัวแทนบางคนที่จะโค่นล้มกลุ่มผู้นำเก่า

3. นพ. เหวง โตจิราการ (ส. เข้ม) อายุ 42 ปี สำเร็จการศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เนื่องจากทบทวนบรรยากาศการลอบสังหารผู้นำนักศึกษาและนักการเมืองไม่ได้ และต้องการสร้างประชาธิปไตย แต่เมื่อเข้าร่วมกับ พคท. แล้ว รู้สึกว่า พคท. เป็นเผด็จการฝ่ายซ้าย จึงได้ตัดสินใจเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่พร้อมภรรยาชื่อ นางธิดา ถาวรเศรษฐ์ เมื่อปี 2525 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 6 ปี

หลังเข้ารายงานตัว นพ. เหวง ได้เขียนบันทึกกลางตีพิมพ์ในนิตยสาร "มติชนฉบับสุดสัปดาห์" ฉบับที่ 1344 วันที่ 12-18 ธันวาคม 2525 เรื่อง "ความเป็นจริงเกี่ยวกับสมัชชาฯ 4 ของ พคท." ซึ่งได้สะท้อนปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการประชุมดังกล่าว อันเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกแยกภายในพรรคในเวลาต่อมา โดยได้กล่าวถึงรายละเอียดการประชุมไว้อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้ได้ชี้ประเด็นความขัดแย้งระหว่างที่ประชุมในภาคอีสาน กับศูนย์กลาง พคท. เป็นสำคัญ ดังนี้

1. วิธีการประชุมสมัชชาฯ

นพ. เหวง มีความเห็นว่า โดยหลักการของคอมมิวนิสต์ ก่อนการประชุม

ใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมสมัชชาฯ ต้องให้องค์กรจัดตั้งขึ้นสูงทั้งหมดประชุมกัน แล้วรวบรวมความคิดเห็นขึ้นต้นส่ง ไปให้แก่องค์กรจัดตั้งขึ้นบน ซึ่งจะเป็นผู้นำเอาความคิดเห็นนั้นมาสรุปเขียนเป็นเอกสารเชิงสรุปขึ้นต้นส่งกลับมาให้ขึ้นสูงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อฟังความคิดเห็น เมื่อแก้ไขแล้วจึงจะนำเข้าอภิปรายในที่ประชุมสมัชชาฯ ต่อไป

แต่ในความเป็นจริงนั้น นพ.เหวงกล่าวว่ พคท.ได้แต่งตั้งบุคคลขึ้นชุดหนึ่ง จำนวนประมาณ 5-7 คน ประกอบด้วย กรรมการกรรมการเมืองและนักทฤษฎี เป็นผู้เขียนเอกสารสมัชชาฯ แล้วส่งเอกสารนั้นเข้าที่ประชุมเพื่อรับรองเป็นมติสมัชชาฯ จึงมีหน้าที่เป็นเพียงตรายางประทับรับรองเอกสารที่ร่างโดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวเท่านั้น

2. การวิเคราะห์สังคมและกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การปฏิบัติ

นพ.เหวง กล่าวว่ ก่อนการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. แกนนำ ผกค. ภาคอีสาน รวมทั้งนักศึกษา ปัญญาชน ที่อยู่ในเขตนี้ได้สะท้อนปัญหา และเรียกร้องให้ พคท. แก้ไขในหลายเรื่อง เช่น ความเป็นเผด็จการภายในพรรค การครอบงำขบวนการอื่นอย่างสมบูรณ์ของ พคท. การดำเนินนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ตามแบบอย่างจีนมากเกินไป เป็นต้น ซึ่งทางภาคอีสานถือว่าเป็นความคิดเห็น และข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไป แต่คำตอบที่ได้รับจากศูนย์กลาง คือการปฏิเสธโดยสิ้นเชิง

เนื่องจากภาคอีสานเป็นเขตงานใหญ่ที่สุดของ พคท. และมีมวลชนมาก จึงมีสัดส่วนตัวแทนในพรรคที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาฯ มากกว่าภาคอื่นๆ (27 คน) ซึ่งเกือบจะเป็นครึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแทนที่ประชุมทั้งหมด ดังนั้น นพ.เหวงจึงสรุปว่ ความคิดเห็นของภาคอีสานสามารถที่จะเป็นตัวแทนความรู้สึก ความต้องการ และผลประโยชน์ของมวลชนได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับความเป็นจริง แต่เมื่อถูกพรรคปฏิเสธ ผกค. ภาคอีสานจึงไม่พอใจอย่างมาก

ข้อขัดแย้งพื้นฐานที่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความแตกแยกภายในพรรค ระหว่าง ผกค. ภาคอีสาน กับศูนย์กลางคือ ปัญหาการวิเคราะห์สังคมไทย โดยภาคอีสานวิเคราะห์ว่ สังคมไทยเป็น "สังคมทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้น" (ไม่ใช่ทุนนิยมอิสระ แต่เป็นทุนนิยมที่ต้องพึ่งพาอาศัยทุนผูกขาดทางสากล ที่มีศักดินาดำรงอยู่) ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี

ถือว่า ทฤษฎีขนาดเป็นเป้าหมายหลัก และถือการทำลายระบอบเศรษฐกิจแบบผูกขาดเป็นเนื้อหาของการปฏิวัติที่สำคัญ ในขณะที่ พคท.วิเคราะห์สังคมไทยว่าเป็น "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา ที่มีปัจจัยทุนนิยมขยายตัวเพิ่มขึ้น" ซึ่งถือจักรวรรดินิยม ศักดินานิยม ทุนนิยมขุนนางเป็นเป้าหมายของการปฏิวัติ และถือเอาการปฏิวัติที่ดินเป็นเนื้อหาของการปฏิวัติที่สำคัญในตนเองเดียวกัน เรื่องอื่นๆ ก็มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานด้วย

จากความแตกต่างกันดังกล่าว ระดับนโยบายของพรรคจึงเร่งร่างเอกสาร โดยยืนยันว่าสังคมไทยเป็น "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา ที่มีปัจจัยทุนนิยมเพิ่มขึ้น" พร้อมกับเอกสารอีก 4 ฉบับ คือ สรุปร่างงานใน 20 ปี คำรายงานการเมือง ระเบียบการพรรค และคำแก้ไขร่างระเบียบการซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่คัดลอกแบบมาจากจีน

3. การคัดเลือกคนเข้าร่วมประชุม

นพ. เทวังกกล่าวว่าการคัดเลือกคนเข้าร่วมประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. มีความขัดแย้งกันโดยพื้นฐาน 2 แบบคือ ทางภาคอีสานได้เปิดประชุมสมัชชาในระดับล่างก่อนเพื่ออภิปรายปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่จะนำเข้าไปที่ประชุมสมัชชาใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นมติ แล้วจึงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทนในการนำเอามติดังกล่าวไปเข้าประชุมสมัชชาใหญ่ ซึ่งวิธีนี้ นพ. เทวอง มีความเห็นว่าจะทำให้ได้ตัวแทนที่สามารถสะท้อนปัญหา หรือแนวความคิดของเขตงานได้ แต่ในภาคอื่นๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีแต่งตั้งหรือเข้าร่วมโดยตำแหน่ง ดังนั้นตัวแทนที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาฯ ส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวความคิดแบบเก่า เพราะในระบบเก่าคนที่มีความคิดเห็นตรงกับระดับนโยบายของพรรคเท่านั้น จึงจะขึ้นสู่ตำแหน่งสูงได้

4. ความขัดแย้งระหว่างการประชุม

นพ. เทวอง เปิดเผยว่าในเวลาที พคท. กำหนดจะเปิดการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 นั้น ทางรัฐบาลได้มีการปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างหนัก ทำให้ไม่สามารถเปิดประชุมในที่แห่งเดียวและในเวลาเดียวกันได้ จึงให้ทีประชุมแต่ละแห่งเปิดประชุมได้เลย เมื่อตัวแทนมาครบองค์ประชุมแล้ว ทั้งนี้จะมีคณะอำนวยการประชุม ซึ่งมีนายวิรัช อังคตาวรรณ กรรมการกรมการเมือง เป็นหัวหน้า ทำหน้าที่ประสานที่ประชุมทุกแห่งเข้าด้วยกัน แต่เนื่องจากภาคอีสาน

เปิดประชุมได้ก่อน และสามารถดำเนินการประชุมได้รวดเร็ว จึงปิดประชุมก่อนแห่งอื่น ทำให้ระดับนำของพรรค ซึ่งเป็นผู้เชื่อมโยงการประชุมได้ทราบระบบความคิด และแนวทางการเมืองของที่ประชุมภาคีสานที่คัดค้านแนวทางของพรรค จึงสามารถวางแผนและแก้ปัญหา จนยังกุมอำนาจในพรรคอยู่ได้

นพ.เหวง ได้สรุปความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ระหว่างที่ประชุมภาคีสานกับระดับนำของพรรค ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 4 ประเด็น คือ

1. การสรุปรงาน 20 ปี ของพรรค พคท. ใช้สูตรการประเมินผลงานแบบ 70 : 30 คือ ผลงาน 70 และข้อผิดพลาด 30 ในขณะที่ที่ประชุมภาคีสานถือว่า ความผิดพลาดทางด้านแนวทางนโยบายที่ผิดพลาดเป็นด้านหลัก เพราะ พคท. ได้ไปลอกแบบการปฏิวัติจากประเทศอื่น และยึดถือสรณิพนธ์เหมาเจ๋อตุงอย่างตายตัว ทำให้ไม่เป็นตัวของตัวเอง
2. การวิเคราะห์สภาพสังคมไทยที่แตกต่างกันโดยพื้นฐาน ซึ่งได้กล่าวแล้วข้างต้น
3. คำรายงานการเมืองที่ใช้ในการประชุม เป็นการเขียนที่คัดลอกมาจากของเดิมสาระสำคัญเหมือนกับที่เขียน เมื่อ 20 ปีที่แล้ว ที่ประชุมภาคีสานจึงปฏิเสธ และได้ร่างขึ้นใหม่ โดยระบุความผิดพลาดของประเทศสังคมนิยมต่างๆ อาทิ โซเวียต โปแลนด์ กัมพูชา เวียดนาม และจีน เป็นต้น นอกจากนี้ได้ร่างนโยบายใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย โดยบรรจุหลักการสำคัญของงานแนวร่วม ซึ่งถ้ามีความเสมอภาค เป็นอิสระ และเคารพซึ่งกันและกันระหว่าง พคท. กับแนวร่วม
4. ความเป็นเผด็จการภายในพรรค เรื่องนี้ นพ.เหวงกล่าวว่า พคท. พยายามกีดกันความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยให้ทุกส่วนเห็นด้วยกับพรรค ที่ประชุมภาคีสานจึงเสนอให้ระบุไว้ในระเบียบของพรรคอนุญาตให้ความคิดเห็นที่แตกต่างดำรงอยู่ได้ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ซึ่งระดับนำของพรรคไม่ยินยอม

สำหรับการเลือกตั้งกรรมการกลางชุดใหม่ (ชุดที่ 4) * นั้น

นพ.เหวง เปิดเผยว่ากลุ่มผู้นำเก่าในพรรคพยายามร่วมกันเพื่อลงคะแนนให้กับผู้ที่มีแนวความคิดใกล้เคียงกับตน โดยจะไม่ลงคะแนนให้กับสมาชิกในภาคอีสาน ยกเว้นบางคนที่เห็นว่าจะสามารถเกลี้ยกล่อมได้เท่านั้น ซึ่ง นพ.เหวง กล่าวว่ กรรมการกลางที่ได้รับเลือกตั้งในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ร้อยละ 95 เป็นผู้ที่มีแนวความคิดเก่า

นพ.เหวง ำให้ข้อสรุปว่า ระดับนำของ พคท. เป็นกลุ่มเผด็จการทางความคิด โดยจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาแนวความคิดของตนเองไว้ และจะไม่อนุญาตให้แนวความคิดที่แตกต่างเกิดขึ้น ดำรงอยู่ หรือพัฒนาไปจนเอาชนะพวกเขาได้ หาก พคท. ยึดอำนาจรัฐได้เมื่อใด สภาพการเช่นนี้สร้างผลาญ ทำลายผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับตนย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งจะมีสภาพคล้ายกับกัมพูชาสมัยพอลพต หรือโซเวียตสมัยสตาลิน ทางออกหรือแนวทางแก้ไขที่ นพ.เหวง เสนอคือ การสร้างระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจให้เกิดขึ้น รวมทั้งการให้อธิปไตยแก่ปวงชนชาวไทย

มีขื่อนำสังเกตว่า คำให้สัมภาษณ์ของ นพ.เหวง ดังกล่าว มีขึ้นหลังจากที่ นพ.เหวง ได้เข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ประมาณ 1 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่ยังมีความรู้สึกผิดหวังเสียใจต่อการกระทำของ พคท. ดังนั้นคำให้สัมภาษณ์หรือข้อเขียนของ นพ.เหวง ที่ปรากฏในช่วงนี้ จึงมีลักษณะที่ค่อนข้างรุนแรง โดยมุ่งโจมตี พคท. โดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลลบต่อ พคท. อย่างมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* การเลือกตั้งกรรมการกลาง พคท. ในการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 จะใช้วิธีให้ผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมลงคะแนนเสียงคัดเลือกบุคคล ซึ่งจะมีรายชื่อมาให้จำนวนประมาณ 70 คน และคัดเลือกเหลือเพียง 35 คน (กรรมการกลาง 25 คน และกรรมการกลางสำรอง 10 คน)

4. นางธิดา ถาวรเศรษฐ์

หลังจากที่ นพ. เหวง ได้ให้สัมภาษณ์และเขียนบันทึกกลางตีพิมพ์ในนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 12-18 ธันวาคม 2525 แล้ว ในฉบับต่อมา คือฉบับวันที่ 19-25 ธันวาคม 2525 นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ก็ได้ตีพิมพ์คำให้สัมภาษณ์ของ นางธิดา ถาวรเศรษฐ์ ภรรยา นพ. เหวง ซึ่งเป็นอดีตเลขานุการคณะกรรมการประสานงานกำลังรักชาติรักประชาชนไทย (กป.ชป.) มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

นางธิดามองขบวนการปฏิวัติที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ว่ามีปัญหา ไม่เฉพาะแต่ พคท. เท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก เพราะการนำโดยพรรคการเมืองพรรคเดียวย่อมก่อให้เกิดเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ ควรที่จะนำโดยองค์กรแนวร่วมมากกว่า จึงได้รอที่จะผลักดันแนวความคิดใหม่เข้าไปต่อสู้อันการประชุมสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ซึ่งแนวความคิดใหม่ขณะนั้นและหลักการใหญ่ ๆ แต่ถูกทางพรรคปฏิเสธ และในการเลือกตั้งกรรมการบริหารกลาง พคท. ก็ปรากฏว่า กลุ่มที่กุมอำนาจเก่าสามารถชนะการเลือกตั้ง

นางธิดา กล่าวว่ ผลการประชุมและการเลือกตั้งดังกล่าว ทำให้ พคท. "แตกเป็นกระป๋องทันที แตกเป็นเสี่ยง" ทำให้มองว่าความคิดใหม่ที่จะใช้แนวร่วมมาเป็นไปได้อาก ในเมื่อ พคท. ไม่ซื่อสัตย์ต่อหลักเกณฑ์ของตัวเองและต่อพลพรรค ก็ไม่อาจหวังอะไรที่พรรคจะให้แก่บุคคลนอกพรรคและประชาชนส่วนใหญ่ ในฐานะที่ตนเองเป็นนักต่อสู้จึงยอมไม่ได้

นางธิดากล่าวถึงสาเหตุที่คนออกจากป่ามากในช่วงหลังสมัชชาฯ ครั้งที่ 4 ของ พคท. ว่า เป็นเพราะข้ออ่อนภายในขบวนการเป็นด้านหลัก โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีแนวความคิดเก่ากับใหม่ แต่ระดับนำของพรรคมักจะมีมุมมองว่า เกิดจากภาวะวิสัยเป็นด้านหลักคือ เป็นเพราะประเทศสังคมนิยม เช่น ลาว เวียดนาม เปลี่ยนแปลง ประกอบกับรัฐบาลประกาศใช้นโยบาย 66/2523 โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจุดอ่อนภายในขบวนการแต่อย่างใด

5. นายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล (ส.ท) อายุ 44 ปี/2536 บ้านเดิมอยู่อำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ (มธ.) ปัจจุบันสำเร็จปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยคอร์เนล สหรัฐอเมริกา ระหว่างศึกษาที่ มธ. ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยตลอดจนกระทั่งได้เป็นผู้นำนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นายเสกสรรค์เข้าป่าร่วมกับ พคท. ที่จังหวัดพิษณุโลกเมื่อปี 2518 และปฏิบัติงานในภาคเหนือเป็นส่วนใหญ่ ภายหลังเกิดขัดแย้งกับ พคท. จึงได้ตัดสินใจเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่พร้อมภรรยาชื่อ นางจีรพันธ์ คิตรปรีชา เมื่อปลายปี 2523 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 5 ปี

นายเสกสรรค์ได้ให้สัมภาษณ์พิเศษแก่ผู้สื่อข่าวนิตยสาร "ตะวันใหม่" ที่กรุงเทพฯ เมื่อ 28 ธันวาคม 2523 และบทสัมภาษณ์ได้ลงตีพิมพ์ในนิตยสารดังกล่าว ฉบับที่ 148 วันที่ 19 มกราคม 2524 โดยนายเสกสรรค์ได้กล่าวถึงความขัดแย้งที่ตนเองมีต่อ พคท. ว่า มีด้วยกันหลายเรื่อง ตั้งแต่เรื่องใหญ่ระดับนโยบาย จนถึงวิธีการจัดการปัญหาในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพราะตนเองกับระดับนำของ พคท. มีจุดยืนและวิธีคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ปัญหาพื้นฐานที่เป็นจุดก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตนเองกับพคท. มีด้วยกัน 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านนโยบาย นายเสกสรรค์ต้องการเห็นความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองของประเทศไทย ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การยึดถือผลประโยชน์อันชอบธรรมของประเทศไทยเป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการต่อสู้และเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.2 จะต้องขี้อสัตย์ต่อสภาพความเป็นจริงของสังคม

1.3 จะต้องขานรับความปรารถนาของประชาชนไทยอย่างทั่วด้าน ไม่ว่าจะ เป็นวัตถุหรือจิตใจ ไม่ว่าจะ เป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม

นายเสกสรรค์กล่าวว่า ประเด็นเหล่านี้ พคท. ไม่สามารถให้คำตอบได้ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองขัดแย้งกับพรรคในทุกมิติ เมื่อเอ่ยถึงเรื่องชาติ ตัวอย่างเช่น เรื่องทรงผม พรรคเรียกร้องให้ผู้หญิงตัดผมสั้นแล้วโกนต้นคอเขียว โดยให้เหตุผลว่า ระยะเวลาไม่ใช่ลักษณะของผู้ใช้แรงงาน แต่นายเสกสรรค์มีความเห็นว่า ทรงผมหดังกล่าวไม่ใช่ประเพณีนิยมของหญิงไทยส่วนใหญ่ คนไทยมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะรักษาเอกลักษณ์

ของตนเองไว้ ใครจะไว้ทรงผมอะไร น่าจะเป็นสิทธิ์ของเขา และผู้หญิงไทยไว้ผมยาวที่ไว้
 แรงงานแก๊งที่มีอยู่มากมาย พทท. ไม่เอาเอกลักษณ์พิเศษของประชาชนชาติอื่นมายึด ยึดค่าให้กับ
 ประชาชาติไทย ซึ่งตนเองรับไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการกดขี่ทางประชาชาติรูปแบบหนึ่ง

นายเสกสรรค์กล่าวว่า พทท. มีประวัติความเป็นมาผูกพันกับพรรค
 คอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) อย่างแยกไม่ออก ระดับนำของพรรคส่วนใหญ่นำไม่ค่อยเข้าใจสังคมไทย
 และอารมณ์ความรู้สึกของคนไทย พวกเขาได้รับการฝึกฝนทางการเมืองมาในช่วงที่จีนปฏิวัติ
 วัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาบางด้านถือว่าจีนเป็นศูนย์กลางภูมิปัญญาของโลก ฉะนั้นจึงเห็นว่าจีนทำ
 อะไรก็ถูกหมด อีกประการหนึ่งการใช้ชีวิตหรือเติบโตในจีน ก็อาจผูกพันกับผลประโยชน์ของ
 ประเทศจีนโดยไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้จึงทำให้แนวความคิดของพทท. เอนเอียงไปทางจีนค่อนข้างมาก

2. การเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ของมวลชน ทั้งโดยส่วนรวมและรายบุคคล
 นายเสกสรรค์ กล่าวว่า พทท. อาศัยมวลชนดำเนินการปฏิวัติ แต่ระดับนำไม่ค่อยเข้าใจความ
 สัมพันธ์ระหว่างการอาศัยมวลชนกับการเคารพมวลชน ปกติการอาศัยมวลชนไปทำอะไรก็ตาม
 มวลชนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของสิ่งนั้น มองเห็นประโยชน์ และพร้อมที่จะแบกรับภาระ จึง
 จะเต็มใจทำ แต่สำหรับ พทท. การกำหนดประโยชน์ส่วนรวม มิได้มาจากการเรียกร้องต้อง
 การของมวลชน หากแต่กำหนดขึ้นจากความเห็นทางอัตวิสัยของฝ่ายนำเอง บางอย่างก็โดย
 เจตนาดี แต่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของมวลชน บางอย่างมีผลประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝงมา
 ในนามของส่วนรวม เมื่อมวลชนไม่เต็มใจทำ ก็จะมีระบบควบคุมและให้คนให้โทษทางสังคมต่อผู้
 ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของเขา

นายเสกสรรค์ กล่าวถึงระบบควบคุมของ พทท. ที่ใช้กับผู้คัดค้านพรรค
 หรือการก่อกระแสดักดันทางการเมือง และการจัดสภาพแวดล้อมให้รู้สึกว่าเป็นตนเองผิด หรือเข้ากับ
 ใครไม่ได้ เช่น การใช้แรงงาน ระดับนำจะเรียกร้องให้ใช้แรงงานหนัก เคยเรียกร้องถึงขั้นที่
 ใครเจ็บป่วยหลายวันจะรู้สึกอายต้องผีนทาเพื่อไม่ต้องทนกับสายคารอบข้าง ในเรื่องความรัก
 วิธีปฏิบัติในป่าใช้ "สามเห็นด้วย" คือ พ่อแม่เห็นด้วย เจ้าตัวเห็นด้วย และจัดตั้ง (ฝ่ายนำ)
 เห็นด้วย ซึ่งนายเสกสรรค์เห็นว่า ประการหลังก่อให้เกิดปัญหา เพราะในทางปฏิบัติบางครั้ง

ฝ่ายนำข้อคิดส่วนตัวจัดคู่ครองให้คนอื่น หรือไม่ก็กดดันไม่ให้รักกัน ซึ่งเป็นการก้าวท้าวสิทธิส่วนตัวของมวลชน

นายเสกสรรค์ กล่าวว่า ระดับนำของ พคท. มักจะละเมิดสิทธิส่วนตัวของมวลชนเสมอ เช่น แอบอ่านจดหมาย บันทึก เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับนำรู้สึกว่าตนเองมีสิ่งที่มีมวลชนคัดค้าน และได้กล่าวว่า คุณค่าความเป็นมนุษย์ของมวลชนนั้นสรุปเป็นหลักการได้ 3 ข้อใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง ผลประโยชน์ส่วนรวมของมนุษย์ต้องกำหนดจากการเรียกร้องต้องการของมวลชนเอง สอง ผลประโยชน์ส่วนตัวที่ขอบธรรมของมวลชนต้องได้รับการเคารพ สาม ต้องรู้จักจำแนกลักษณะรวมหมู่ของมวลชนกับด้านที่เป็นเอกชนของมวลชน หลักการทั้ง 3 ข้อดังกล่าว นายเสกสรรค์ กล่าวว่า ความเข้าใจของตนเองต่างจากระดับนำของ พคท. เป็นส่วนใหญ่

3. บัญชาประชาธิปไตย นายเสกสรรค์ ให้ทรรศนะว่าบทบัญญัติประชาธิปไตยไม่ว่าจะรวมศูนย์หรือเสรี ก็มีเจตนารมณ์เดียวกันคือ ให้มวลชนเป็นผู้ตัดสินใจ เมื่อลงมติในเรื่องใดแล้วเสียงส่วนน้อยต้องขึ้นกับเสียงส่วนใหญ่ แต่สำหรับ พคท. อ้างว่าใช้ระบบประชาธิปไตยรวมศูนย์แต่ในทางปฏิบัติ ใช้ระบบแต่งตั้งและออกคำสั่งจากเบื้องบนลงมาทั้งสิ้น จากนั้นก็จะเรียกร้องให้ขึ้นล่างขึ้นต่อชั้นบนเพียงด้านเดียว จึงเป็นอันว่าทั้งโครงสร้างและค่านิยมบีบให้คนส่วนใหญ่ต้องขึ้นต่อคนส่วนน้อยตลอดเวลา สิ่งนี้เองจึงทำให้ความขัดแย้งใน พคท. แสดงออกในรูปของความขัดแย้งชั้นล่างกับชั้นบน และระหว่างผู้นำกับผู้ถูกนำเป็นส่วนใหญ่

นายเสกสรรค์ กล่าวว่า พคท. ขึ้นนำกิจกรรมทุกด้านของมวลชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และรวมถึงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดมาก และค่อยๆ สะสมเรื่อยมา ในที่สุดก็สรุปได้ว่า สังคมแบบ พคท. ไม่ใช่สังคมที่ตนเองต้องการ และไม่เชื่อว่า พคท. จะทำให้คนมีความสุขได้ ตนเองคิดว่านักปฏิวัตินั้น มิได้มีความหมายเพียงเห็นแต่โทษของสังคมเก่าเท่านั้น แต่จะต้องมีสายตายาวไกลมีจินตภาพที่แจ่มชัดว่า สังคมที่ดีเป็นอย่างไรด้วย ไม่ใช่เช่นนั้นแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ เอาความไม่ถูกต้องแบบใหม่มาแทนที่ความไม่ถูกต้องแบบเก่าเท่านั้น

6. นายวิชัย บารุงฤทธิ์ (ส.พจญ) อายุ 43 ปี/2536 เป็นชาวจังหวัดสระบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างศึกษาเป็นสมาชิกกลุ่มสภาหน้าโคม และเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการนักศึกษาในช่วง ปี 2512-2516 โดยตลอด เคยทำงานหนังสือพิมพ์ และคลุกคลีอยู่ในวงการหนังสือก้าวหน้า จนถูกข้ายี่ว่าเป็นฝ่ายซ้าย ก่อนเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เป็นปลัดอำเภอที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่อยู่ได้ไม่นาน หลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ถูกคุกคาม จึงหลบหนีเข้าป่าร่วมกับ พคท. นายวิชัยเคยถูกเจ้าหน้าที่จับกุมเมื่อปี 2522 หลังจากได้รับการปล่อยตัวแล้วก็กลับเข้าป่าอีก จนกระทั่งเกิดขัดแย้งกับ พคท. จึงได้เข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่พร้อมกับ นายเสกสรรค์ เมื่อปลายปี 2523 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 4 ปี

นายวิชัยได้ให้สัมภาษณ์พิเศษแก่ผู้สื่อข่าวในนิตยสาร "ตะวันใหม่" ซึ่งบทสัมภาษณ์ได้ถูกนำมาลงตีพิมพ์ในนิตยสารดังกล่าว ฉบับที่ 150 วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2524 โดยนายวิชัยได้กล่าวว่า ตนเองมีความขัดแย้งกับระดับนำของ พคท. มาตั้งแต่เริ่มเข้าป่า เพราะไม่ยอมรับคุณธรรมความสามารถที่จะให้มาขนาดตนเองได้ ตัวอย่างเช่น ระดับนำของพรรคบางคนประพฤติผิดด้านผู้สาว มีการทุจริตในพรรค เอาทรัพย์สินของชาวบ้านโดยพลการ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้กัดกร่อนความรู้สึกของผมและสะสมเรื่อยมา

เกี่ยวกับแนวทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ของ พคท. นั้น ตนเองได้ตั้งข้อสงสัยตลอดมาว่าถูกต้องหรือไม่ เพราะ พคท. ทำการปฏิวัติมานานแล้ว แต่ไม่สืบหน้า แสดงให้เห็นว่า คุณภาพด้านความสามารถของนักปฏิวัติไทยอยู่ในสภาพที่ตกต่ำ

นายวิชัย กล่าวว่า บรรยากาศภายใน พคท. มีลักษณะ "เงินจ๋า" มากไป ผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก ติดเหรียญตราหมาเจ้าตุง ติดเหรียญเทียนอันเหมิน การแต่งตัวใช้ชุดของจีน และหากไปทักท้วงหรือวิพากษ์วิจารณ์ก็จะถูกระดับนำของพรรคกล่าวโจมตี เพราะบุคคลเหล่านี้มีความผูกพันกับเงินค่อนข้างลึกซึ้งมาก ทำให้รู้สึกอึดอัด

ความขัดแย้งระหว่างตนเองกับฝ่ายนำของพรรคนั้น นายวิชัยกล่าวว่า ไม่เฉพาะเกิดขึ้นกับตนเองเท่านั้น แต่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานทั่วไป ความขัดแย้งดังกล่าวได้สะสมมาตั้งแต่ปี

2521 สาเหตุเกิดจากระดับน้ำของพรรคเห็นทางมวลชน ขาดความสามารถในการนำ ไม่มีภูมิปัญญา แม้ระดับล่างจะเสนอปัญหาและชี้ทางออกในการแก้ไขก็ไม่เป็นผล และที่สำคัญระดับน้ำของพรรคมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แย่งชิงตำแหน่งกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างไม่ได้อย่อดอนตัวจาก พคท. เพราะความเบื่อหน่ายและผิดหวัง ซึ่งแทนที่ระดับน้ำจะสำนึก กลับกล่าวโจมตีว่า โละเล ไม่ยืนหยัด ไม่ผ่านการทดสอบ ฯลฯ

ประเด็นปัญหาหลังสุดที่ทำให้นายวิชัยต้องถอนตัวจาก พคท. คือ ความไม่เป็นประชาธิปไตยภายในพรรค สาเหตุเกิดจากการประชุมสมัชชาฯ จังหวัดทางภาคเหนือ เมื่อปี 2523 ซึ่งระดับน้ำของพรรคใช้วิธีคัดเลือกสมาชิกที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตน เข้าประชุม แทนที่จะใช้วิธีคัดเลือกแบบประชาธิปไตย สมาชิกระดับล่างซึ่งมีเสียงส่วนใหญ่ จึงร่วมกันคัดค้านการประชุมดังกล่าว เพราะเห็นว่าไม่ชอบธรรม ในที่สุดระดับน้ำยอมยุติการประชุมและให้เริ่มใหม่ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในพรรคที่ว่าได้ที่ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างสามารถล้มการประชุมของฝ่ายนำพรรคได้ ซึ่งเรื่องนี้ฝ่ายนำได้เก็บเอาความอาฆาตแค้นไว้โดยตลอด

นายวิชัยกล่าวว่า ระดับน้ำของ พคท. มีความเกลียดชังตนและผู้ปฏิบัติงานระดับล่างที่ไม่เห็นด้วยกับพรรคมาก จึงพยายามหาทางที่จะทำลาย โดยปล่อยข่าวว่า พวกตนจะโค่นล้มพรรค และปฏิเสธศูนย์กลาง มีการก่อความแตกแยกและสร้างความรุนแรงขึ้นในฐานที่มั่น รวมทั้งหลอกลวงประชาชน ซึ่งข้อกล่าวหาดังกล่าวพุ่งเป้าโจมตีไปที่นายเสกสรรค์และตนเป็นหลัก นับเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมาก

นายวิชัย กล่าวว่า ระดับน้ำ พคท. พยายามสร้างความลับสนั่นหมู่ประชาชน โดยสั่งให้เตรียมพร้อมทางทหาร ยึดโกดังกระสุน และวางแผนสูบบจกเงิน ทำเหมือนกับว่าพวกตนจะยึดอำนาจด้วยวิธีการรุนแรง นอกจากนี้ยังใช้อำนาจข่มขู่กลุ่มของตนให้ปลดอาวุธเป็นจุดนี้เป็นจุดที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ใช้ความรุนแรงคือฝ่ายนำ ไม่ใช่กลุ่มของตน สิ่งเหล่านี้ทำให้ตนเองถึงจุดเบื่อหน่ายและระอาต่อศูนย์การนำพคท. จึงต้องถอนตัวจาก พคท. ในที่สุด

นายวิชัย ให้ความเห็นว่า พคท. ไม่มีคุณภาพพอที่จะเรียกตนเองว่าเป็นกองทัพของชนชั้นกรรมาชีพ เป็นพรรคของมวลชนผู้ทุกข์ยาก เพราะมวลชนส่วนข้างมากไม่ได้ฝากความ

หวังไว้ที่ พคท. มวลชนที่เคยฝากความหวังกับ พคท. ก็ต้องจาก พคท. ด้วยความขมขื่น ผู้ที่จาก พคท. มา ไม่ใช่เฉพาะแต่บัณฑิตนักศึกษาเท่านั้น แต่มีกรรมกร ชาวนา อีกหลายพันคนที่ทยอย ลงมาเรื่อย ๆ

7. ยุค ศรีอาริยะ หรือเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ

ยุค ศรีอาริยะ ได้เขียนหนังสือเรื่อง "บันทึกกบฏ" สำนักพิมพ์เส้นทาง, 2523 กล่าวถึงความขัดแย้งภายใน พคท. โดยได้กล่าวโจมตี พคท. ในลักษณะที่ค่อนข้างรุนแรง สรุป เป็นประเด็นได้ ดังนี้

7.1 ข้อบกพร่องและผิดพลาดของ พคท.

พคท. ประกาศว่าเป็นพรรคลัทธิมาร์กซ์-เลนิน แต่แปลกที่ไม่ได้ให้ความสำคัญ แก่ชนชั้นกรรมาชีพ ทั้งๆ ที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ว่า ชนชั้นกรรมาชีพเป็นผู้นำในการ ปฏิวัติ แต่ในแง่ปฏิบัติที่เป็นจริงเอาแต่ชาวนา ถึงกับเขียนคำแถลงว่า เนื้อแท้ของการปฏิวัติ ประชาธิปไตยคือ การปฏิวัติชาวนา หากพูดให้ถึงที่สุดแล้ว พคท. เป็นพรรคของชาวนาที่นำโดย บัญชาชนชั้นนายทุนน้อย หาใช่พรรคการเมืองของชนชั้นกรรมาชีพไม่ และในทางปฏิบัติ ชนชั้น กรรมาชีพมีโอกาสน้อยมาก แม้แต่จะเข้าเป็นสมาชิกพรรค

พคท. จมอยู่แต่การศึกษาค้นคว้าสรรนิพนธ์เหมา เจ๋อตุงเพียงเล่มเดียว และบทเรียนการปฏิวัติประเทศเดียว โดยทั่วไปการกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิวัตินั้น ขึ้นอยู่กับ สภาพรูปธรรมของแต่ละประเทศ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสภาพภูมิ ประเทศที่แตกต่างกันออกไปหาใช่สูตรตายตัวไม่ ไม่มีสูตรสำเร็จรูป ไม่ว่าสูตรสำเร็จรูปนั้นจะ วิเศษเพียงใดก็ตาม การปฏิวัติไม่ใช่สินค้าออกยุทธศาสตร์ ยิ่งไม่ใช่สินค้าออก การยึดยึด ยุทธศาสตร์จากประเทศหนึ่งสู่อีกประเทศหนึ่งเป็นการทำลายขบวนการปฏิวัติ

7.2 พคท. ตามอย่างจีนมากเกินไป

ยุค ศรีอาริยะ กล่าวว่ พคท. ดำเนินการตามอย่างจีนหลายด้าน โดย ได้ยกตัวอย่างเป็นประเด็นคือ

เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) จะดำเนินการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหญ่ พคท. ก็ดำเนินการปฏิวัติวัฒนธรรมกับเขาด้วย โดยปิดหนังสือกานเฟงตัวโตทั้งภาษาจีนและไทยไปทั่วฐานที่มีภาคเหนืออันเป็นที่ตั้งของศูนย์การนำ พคท. เมื่อ พคจ. วิพากษ์หลิวฉ่าวยี และตั้งเสี่ยวผิง ผู้ปฏิบัติงาน พคท. ก็พากันวิพากษ์กันเป็นตู่เป็นตะ พคจ. วิพากษ์หลินเปียว พคท. ก็วิพากษ์หลินเปียวเป็นการใหญ่ เมื่อ พคจ. ยกย่องตั้งเสี่ยวผิง ผู้ปฏิบัติงานกลุ่มเดียวกันก็ยกย่องตั้งเสี่ยวผิงเป็นการใหญ่ เมื่อจีนประกาศทฤษฎีสามโลก * พคท. ก็ออกคำประกาศเห็นด้วยกับทฤษฎีสามโลก ทั้งๆ ที่ภายในพรรคเองยังขัดแย้งกันในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

พคท. กล่าวไว้ แดงการณ 30 ปี คือยอดสรุปบทเรียนที่ผ่านมากในเวลา 30 ปี ออกมาเพื่อวิเคราะห์สังคมไทย และกำหนดยุทธศาสตร์ปฏิวัติประเทศไทย พคท. แน่ใจหรือว่าได้ทำการวิเคราะห์สังคมไทยอย่างจริงจัง ไม่เห็นมีข้อมูลหรือตัวเลขแต่อย่างใดเลย กลัวว่า พคท. จะใช้วิธีเปิดสรรนิพนธ์วิเคราะห์มากกว่า แต่ที่แปลกก็คือ ลักษณะกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา

* ทฤษฎีสามโลกว่าได้แบ่งโลกออกเป็น 3 ส่วนคือ โลกที่ 1 หมายถึงประเทศอภิมหาอำนาจ ได้แก่ สหรัฐและโซเวียต ซึ่งเป็นผู้ค้ำบัลลังก์ที่ใหญ่ที่สุด เป็นผู้ก่อสร้างโลกครั้งใหม่ โดยเฉพาะโซเวียต โลกที่ 2 หมายถึงประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ยุโรปตะวันตก ญี่ปุ่น แคนาดา เป็นต้น ประเทศเหล่านี้มีส่วนในการกดขี่ขูดรีดโลกที่ 3 แต่ที่ถูกลูกโลกที่ 1 ขูดรีด จึงยังมีหนทางที่จะสามัคคีกันได้ โลกที่ 3 หมายถึงประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาในเอเชีย แอฟริกา ลาตินอเมริกา และเขตนานาชาติ ประเทศเหล่านี้เห็นว่าการอภิมหาอำนาจกดขี่ขูดรีดและควบคุม จึงต้องผนึกกำลังกันเป็นกำลังหลักในการคัดค้านลัทธิครองโลกของประเทศอภิมหาอำนาจ ซึ่งภายใต้การนำของจีน เมื่อผนึกเข้ากับประเทศในโลกลูกที่ 2 จะสามารถโค่นเตี้ยและมีชัยชนะเหนืออภิมหาอำนาจได้

ของไทยกับของจีนช่างเหมือนกันราวกับฝาแฝด เหมือนกันแม้กระทั่งถ้อยคำที่ใช้อธิบายขยาย ลักษณะละเอียดของสังคม และยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เฝ้ายามแหลมขึ้นด้วยก็คือ คาบในการต่อสู้ ด้วยอาวุธ ใช้ชนบทล้อมเมือง และยึดเมืองในที่สุด ยุทธศาสตร์ฝาแฝดไทยจีน นี้คือคำแถลงที่ยิ่งใหญ่ของ พคท. ซึ่งยุค ศรีอาริยะ ถือว่าเป็นคำแถลงที่อภัยยศ สะท้อนถึงลัทธิคัมภีร์ที่มีความคิด เป็นทาสจีนอย่างชัดเจน

ความสัมพันธ์ระหว่าง พคท. กับจีน ได้ทำลายหลักการเสมอภาคเท่าเทียมกันอันเป็นหลักการสากลของชนชั้นกรรมาชีพอย่างสิ้นเชิง พคท. เป็นเพียงพรรคที่อยู่ภายใต้ความอุปถัมภ์ และขึ้นต่อพรรคจีนอย่างไม่มีเงื่อนไข ต้องจำกัดตัวเองอยู่บนความช่วยเหลือของประเทศจีน เพียงประเทศเดียวต้องเชื่อฟัง รับคำสั่งนำ และต้องรายงานเงินเป็นประจำ พคท. ไม่รับข้อมูลจากพรรคอื่น ต้องอาศัยทุกอย่างจากจีน

ปกตินโยบายของ พคท. และ พคจ. จะห้ามเด็ดขาดไม่ให้พรรคไทยสัมพันธ์กับทางโซเวียต ทั้งๆ ที่ภายในประเทศจีนเอง ตลอดจนการปฏิบัติที่ผ่านมา ใช้หลักการทางการเมืองพื้นฐานว่า ให้ระดมปัจจัยที่เป็นคุณทุกอย่าง แม้ปัจจัยที่เป็นโทษ ถ้าสามารถเอามาใช้ประโยชน์ก็ให้หันมาใช้ แต่หลักการนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึง พคท. เคยมีการต่อสู้ในเรื่องนี้หลายครั้ง แต่คำถามจำนวนมากไม่ได้รับคำตอบ

พคท. ประกาศความเป็นอิสระทุกวัน แต่บังคับให้ผู้ปฏิบัติงานฟังวิทยุอยู่เพียง 2 สถานี คือ วิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย (ว.สพท.) และวิทยุปักกิ่ง

พคท. ออกเอกสารเรื่อง "ประวัติ พคท." ในลักษณะบิดเบือนความจริง น่าจะบอกว่าพรรคคอมมิวนิสต์สยาม ซึ่งเป็นที่มาของ พคท. เกิดจากหน่วยพรรคจีนและเวียดนาม ไม่มีคนไทยร่วมก่อตั้งด้วยเลย และผู้แทนของสากลที่มาจัดตั้งคือ โซจิมีน

สหายนานในเมืองคนหนึ่ง ซึ่งเดินทางเข้าป่า หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และเป็นเพื่อนสนิทของ จิตร ภูมิศักดิ์ ได้ตั้งคำถามขึ้น ณ ที่ตั้งศูนย์กลางจังหวัดน่านว่า "ผมสงสัยว่า ถ้าพคท. ชนะแล้ว พวกเราจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน เพราะถ้าเผยแพร่หน้าสหายนานที่มีแต่จีนทั้งนั้น ผมไม่ได้หมายความว่าหน้าตาหรือเชื้อชาติเป็นคนจีนเท่านั้น แต่ที่สำคัญความคิด

เป็นทาสจีนด้วย"

ยุค ศรีอารยะ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ พคจ. ควบคุม พคท. ไว้หลาย
ประการกล่าวคือ

1. ยึดกุมการนำ เนื่องจาก พคท. มีที่มาจากหน่วยพรรคจีน การนำ
ตลอดมานับตั้งแต่ ปี 2473 ซึ่งได้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์สยามมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการสืบทอด
กันมาในหมู่ของคนจีนเลขาธิการพรรค คนที่ 1 และ 2 ก็เป็นคนจีน มาระยะหลังถึงจะมีคนไทย
เข้าร่วมการนำบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

2. การกุมระดับผู้ปฏิบัติงานชั้นสูงของพรรค สายจัดตั้งของคนจีนโดย
ส่วนใหญ่จะถือหลักขยายการจัดตั้งในหมู่ญาติพี่น้องเป็นสำคัญ ได้จัดส่งพวกลูกครึ่งจีนจำนวนมากไป
ศึกษาการเมือง การทหารในจีนโดยตรง หลังจากนั้นก็ส่งคนเหล่านี้กระจายปฏิบัติงานสำคัญในส่วน
ต่างๆ ของพรรคและกองทหาร คนเหล่านี้ นอกจากได้รับการอบรมทางความคิดจากจีนแล้ว ยัง
ผูกพันต่อประเทศจีนสูงมาก และมีสายสัมพันธ์ทางญาติพี่น้องสูง การเลื่อนขั้นตำแหน่งก็อยู่ในหมู่
ลูกครึ่งจีน คนเหล่านี้ผูกพันกับแผ่นดินจีนมากกว่าแผ่นดินไทย มักจะยกย่องจีนตลอด ทำให้ขาด
ความเป็นอิสระ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง

3. เงินผูกขาดแนวการศึกษาการเมือง เอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อควบคุมแนว
คิดของผู้ปฏิบัติงานและนักรบทั่วประเทศ ข้อมูลต่างๆ จะมาจากแหล่งเดียวกันเท่านั้น เอกสาร
ส่วนใหญ่พิมพ์จากสำนักพิมพ์ปักกิ่ง พคจ. เป็นผู้จัดพิมพ์และแปลให้เสร็จ เอกสารภายในก็ส่งตรง
มาจาก พคจ. เช่นกัน

8. นายประวุฒิ ศรีมันตะ (ส.สันธาน) อายุ 61 ปี/2536 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ตำบล
นาข้าวใส อําเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ ปี
2501 ในปีเดียวกันได้ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในข้อหาให้การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (สมัยรัฐบาล
จอมพลสฤษดิ์ธนะรัชต์) ถูกควบคุมตัวนานประมาณ 7 ปี

นายประวุฒิ เข้าป่าร่วมกับ พคท. หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ที่จังหวัด

พิษณุโลก จากนั้นได้รับมอบหมายจากพรรคให้ทำงานด้านแนวร่วม รับผิดชอบหนังสือพิมพ์สามัคคีสู้รบ เขียนตำราอบรมสมาชิกพรรค ทำงานค้นคว้าด้านทฤษฎี งานแปล และการศึกษาข้อโจมตีพรรค. ของนักศึกษาปัญญาชนที่ปลีกตัวจาก พรรค. ซึ่งงานหลังนี้ ทำให้นายประวิทย์ ทราบถึงท่าทีและแนวความคิดของระดับนำ พรรค. เป็นอย่างดี จนเกิดความไม่พอใจและได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเมื่อปลายปี 2524

นายประวิทย์ ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าวโดยสาร "สู่นาคต" เมื่อ 8 ธันวาคม 2524 โดยเนื้อหาที่สัมภาษณ์ได้ลงตีพิมพ์ในนิตยสารดังกล่าวในเวลาต่อมา นายประวิทย์ได้สะท้อนภาพความขัดแย้ง และความไม่พอใจที่ตนเอง รวมทั้งนักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าร่วมกับ พรรค. ที่มีต่อพรรคหลายประการสรุปได้ ดังนี้

1. ความขัดแย้งภายใน พรรค. คือการเล่นพวก ท่างทำนองประชาธิปไตยที่รับฟังมวลชนน้อย ระดับนำชอบใช้อารมณ์จนเกี่ยวข้องกับมวลชน
2. แม้ พรรค. จะประกาศเป็นพรรคลัทธิมาร์กซ์-เลนิน แต่ความคิดที่ครอบงำเป็นความคิดชนชั้นนายทุนน้อยหรือผู้ผลิตขนาดย่อมที่แสดงให้เห็นเป็นรูปแบบใหญ่ๆ มี 5 ประการคือ
 - 2.1 ความคิดลัทธิผีบุญ ใครที่คิดจะเข้าร่วมกับ พรรค. ต้องมาสวามิภักดิ์ต่อระดับนำก่อน จึงยินดีต้อนรับ หากมีท่าทีว่าจะไม่เชื่อฟังก็ไม่ต้อนรับ เหมือนผีบุญเมืองไทยต้องการล้มล้างสังคมเก่าเพื่อสถาปนาราชวงศ์ใหม่
 - 2.2 ลัทธิบูชาพรรค ทำให้พรรคเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และต้องมิได้ สงสัยมิได้ วิจารณ์มิได้ หากใครฝ่าฝืน ฝ่ายนำจะบิดล้อม โศดเคี้ยว และทำลาย
 - 2.3 ลัทธิอภิเชื้อชาติ ระดับของ พรรค. มีแต่บุคคลที่มีเชื้อชาติจีนโดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาสถาบันมาร์กซ์-เลนิน ในกรุงปักกิ่ง มีการเล่นพรรคเล่นพวก ทำให้ พรรค. เป็นพรรคที่เกาะติดประธานเหมาอย่างใกล้ชิด
 - 2.4 ลัทธิสังคมนิยมอาณานิคม หมายความว่า มีพฤติการณ์แบบวาจาเป็นสังคมนิยม แต่พฤติกรรมเป็นอาณานิคม เอาการปฏิวัติไทยไปฝากไว้กับประเทศอื่นค่อนข้างมาก
 - 2.5 ลัทธิฟาสซิสต์ พรรค. ใช้ระบบผูกขาดอำนาจในกลุ่มผู้นำ ไม่เคารพ

ความเห็นต่าง แทนที่จะคิดว่าความเห็นต่างจะช่วยเฝ้ามองปัญหาได้หลายแง่มุมมากขึ้น กลับคิดว่า เป็นการล้มล้างหรือเผยแพร่ความคิดที่เป็นภัย ใครทำอะไรที่ไม่เป็นไปตามแนวทางที่พรรคกำหนด ก็ใช้ท่าทีนิ่งเฉยไม่ตอบรับ ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า พคท. ไม่เป็นประชาธิปไตย

นอกจากนี้ พคท. มีปัญหาเรื่องความสามารถในการบริหาร ระดับนำของ พรรคส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย มักใช้ระบบรวมศูนย์การบริหาร ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับความรู้ที่เจริญรุ่งเรืองในยุทธศาสตร์นิยม ไม่เข้าใจการบริหารบุคลากร การวางแผนด้านมนุษยสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

ในช่วงหลังจากที่นักศึกษา ปัญญาชน ออกจากป่ากันมาก แทนที่พรรคจะรู้สึก ผิดบ้าง แต่กลับโจมตีคนออกมาว่า โละเล เป็นสวะ โดยมีการเปรียบเทียบว่า "กระแสดหาร ประวัติศาสตร์ก้าวรูดไป พวกสวะต้องหลุดออกไปเป็นธรรมดา หรือสิ่งที่ยื่นอยู่ได้คือคิลากลาง ฟ้าเขียว เขาถึงกับชมตัวเองอย่างนี้ จิตใจที่จะสำรวจข้อบกพร่องตัวเองเกือบเรียกได้ว่าไม่มี"

เกี่ยวกับการวิเคราะห์สังคมไทย พคท. ไม่ยอมเปลี่ยนความเชื่อ ยังคงถือ ว่าสังคมไทยเป็น "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา" ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริงสังคมไทยได้พัฒนาไปถึงขั้น ทฤษฎีเมืองพึ่งแล้ว

นายประวิตรกล่าวว่า ตนเองและภรรยาเคยพยายามหาข้อมูลในส่วนที่เป็น ทฤษฎีมาให้พรรค แต่ถูกกีดกัน แม้แต่การวิจารณ์ที่มีการเล่นพรรค หรือเอกสารที่ตีพิมพ์มาใช้ในการ ล้มอภาก็ถูกแกสั่งไม่ให้เอาไปพิมพ์ แกสั่งทำตกหล่น ไม่ตรงไปตรงมา ไม่เปิดเผย ไม่เฝ้ารับความ เห็นต่าง นายประวิตรจึงประเมินว่า อย่างนี้คงจะแกยาก ธาตุแท้ของการเป็นพรรคการเมือง ชนชั้นกรรมาชีพเหลือน้อยเต็มที อยู่ไปก็ไม่สามารถแก้ได้ จึงได้คิดออกมาตีความ

9. นายเลิศ พาชื่น (ส.ต่อ) อายุ 41 ปี/2536 เป็นคนกรุงเทพฯ สำเร็จการ ศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา (บคศ.) ปีที่ 2 จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา และเข้า ศึกษาต่อ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ขณะศึกษาได้รับเลือกให้เป็นผู้นำนักศึกษา คนหนึ่งของมหาวิทยาลัย หลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงได้หลบหนีเข้าป่าร่วมกับ พคท.

และได้เข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อกลางปี 2522 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 2 ปีเศษ

นายเลิศกล่าวถึงความขัดแย้งภายใน พคท. ว่าค่อยๆ สะสมจากปริมาณสู่คุณภาพ จนในที่สุดไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ในส่วนของตนไม่เห็นด้วยกับนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติของ พคท. ที่ใช้วิธีการยึดอำนาจรัฐด้วยวิธีการรุนแรง ซึ่งเป็นการเดินตามแนวทางจีนอย่างเคร่งครัด โดยไม่ได้คำนึงหรือวิเคราะห์ถึงสภาพความเป็นจริงของสังคม จึงอาจมองได้ว่า พคท. ขยายการปฏิวัติมากกว่าที่จะทำการปฏิวัติ (ทำการปฏิวัติเพื่อจะเอาใจ พคจ.)

นายบุญเลิศ กล่าวว่า พคท. มีศูนย์การนาที่เป็นคนรุ่นเก่า เชื่อสายจีนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งพรรค คนกลุ่มนี้ยังกุมอำนาจพรรคอยู่ มีความล้าหลัง คับแคบ ไม่ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น แม้ท่าทีที่แสดงออกหรือตามรูปแบบจะแสดงว่ายอมรับก็ตาม แต่โดยเนื้อแท้ในทางปฏิบัติแล้ว มีลักษณะปิดประตูดตัวเอง

เกี่ยวกับการทำงานของ พคท. นายเลิศมีความเห็นว่าไม่ได้ใช้หลักประชาธิปไตยรวมศูนย์ตามที่กล่าวอ้าง แต่เป็นลักษณะรวมศูนย์ประชาธิปไตยมากกว่า โดยคำสั่งจากเบื้องบนเป็นหลัก การเปิดโอกาสให้ชั้นล่างแสดงออกทางความคิดเห็น ถ้าขัดกับแนวทาง หรือมีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ชั้นบน ผู้ที่แสดงความคิดเห็นนั้น จะถูกเพ่งเล็งอย่างมาก และมีลักษณะต้องการขจัดผู้ที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ โดยส่งออกไปปฏิบัติงานในเขตสู้รบ

เมื่อเป็นเช่นนี้ ตนเองจึงมีความต้องการที่จะเผยแพร่แนวความคิดด้วยการพูดคุยกับเพื่อนฝูงที่อยู่ในสายจัดตั้งของ พคท. ทั้งในและนอกประเทศ โดยชี้แจงให้ทราบว่าแนวทางของ พคท. นั้นไม่ถูกต้อง ต้องการให้ผู้ฉลาดตัวเข้าร่วมกับ พคท. ถอนตัวกลับมาใช้ชีวิตในสังคมปกติ ทั้งนี้เพราะระยะแรกตนเองเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการผลักดันให้บุคคลเหล่านี้หลบหนีเข้ามา ร่วมกับ พคท. ด้วย

10. นายธีรพล ภาณุเดชกุล (ส.ภาพย์) อายุ 38 ปี/2536 เป็นชาวจังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี 2516 และเข้าศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่างศึกษาได้ส่งข้อเขียนและบทความ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสะท้อนปัญหา ความแตกต่างระหว่างชนชั้น หรือที่เรียกว่า "วรรณกรรมแนวทางประชาชน" ให้แก่หนังสือพิมพ์ ต่างๆ อยู่เสมอ หลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงได้หลบหนีเข้าป่าร่วมกับ พคท. ทาง ภาคอีสาน โดยได้ร่วมกับกลุ่มนักเขียนผลิตผลงานเขียนในลักษณะเรื่องสั้นและกวีนิพนธ์จำนวนมาก ภายหลังได้เกิดขัดแย้งกับ พคท. จึงได้ออกจากป่าเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อต้นปี 2524 รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 4 ปีครึ่ง

นายธีรพล ได้กล่าวถึงความขัดแย้งภายใน พคท. โดยเฉพาะระหว่างนักศึกษา ปัญญาชน กับระดับนำของพรรค ว่ามีมาตั้งแต่ช่วงนักศึกษา ปัญญาชน เข้าป่าใหม่ๆ โดย พคท. วิเคราะห์ว่านักศึกษา ปัญญาชน มีปัญหาเรื่องการประสานกรรมกรและชาวนา ซึ่งไม่จริงจังและไม่เข้าใจชาวนาสีพอ ต่อมาเมื่อกลางปี 2522 ได้เกิดกรณีสหายหญิงที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ชื่อ "ส.พิมพ์" ได้ฆ่าตัวตาย และมีจดหมายลาตายถึงระดับนำของเขตงาน ระบุว่าการกระทำของตนครั้งนี้เป็นการประท้วง พคท. เพราะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของ พคท. ต่อสถานการณ์สากลหลายอย่าง เช่น การรุกรานของจีนต่อเวียดนาม การเดินตามแนวทางจีน ของ พคท. และขอคัดค้านการใช้คนเป็นทูลองยา ซึ่งน่าจะหมายถึงการเอาคนไปทดลองทฤษฎี ปฏิวัติ

การเสียชีวิตของ ส.พิมพ์ ดังกล่าว ทำให้นักศึกษา ปัญญาชน ไม่พอใจกันมาก และเริ่มมีปัญหาด้านความคิด กับ พคท. และได้ขยายเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นักศึกษา ปัญญาชน จึงได้จัดสัมมนาขึ้นหลายครั้งเพื่อพิจารณาปัญหาแนวนโยบายของ พคท. และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานด้านต่างๆ ของพรรค ซึ่งได้ถูกระดับนำของเขตงานตำหนิตลอดมา ยิ่งทำให้นักศึกษา ปัญญาชน ไม่พอใจมากขึ้น หลังสุด นักศึกษา ปัญญาชน ได้จัดสัมมนาขึ้นเมื่อ ธันวาคม 2523 - มกราคม 2524 มีผู้เข้าร่วมประมาณ 50 คน โดยได้มีการพิจารณาปัญหาการสร้างพรรค กองทัพ แนวร่วม และปัญหาระบบความคิด ระบบการจัดตั้ง ซึ่งได้มีผู้ตั้งคำถามว่า พคท. ยังเป็น

พรรคลัทธิมาร์กซ์-เลนิน อยู่หรือไม่ ซึ่งเสียงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ใช่ เพราะไม่ได้นำเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน มาวิเคราะห์ใช้อย่างแท้จริง กับใช้ความคิดเหมาเจ๋อตุงอย่างตายตัวพร้อมกับได้ขอให้พรรคจัดอิทธิพลของเงินภายใน พคท. แต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองจากพรรค

นอกจากนี้ นักศึกษา ปัญญาชน ยังได้วิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาแนวร่วม ซึ่งได้ข้อสรุปว่าการที่ พคท. ไม่ประสบความสำเร็จในการขยายแนวร่วม ก็เนื่องจากมีระบบการจัดตั้งและระบบความคิดที่คับแคบ ไม่เป็นประชาธิปไตย พรรคควรที่จะดำเนินการขยายแนวร่วมมาให้กว้างขวางและหลากหลาย เพื่อให้ร่วมกันสร้างสังคมใหม่ แต่ก็เป็นเรื่องที่ พคท. รับไม่ได้เช่นกัน เพราะจะทำให้เสียการนำไป จากผลของการสัมมนาดังกล่าว ทำให้นักศึกษา ปัญญาชนที่เข้าร่วมสัมมนา ได้ตัดสินใจออกจากป่าเกือบทั้งหมด ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้ถูกระดับนักกล่าวโจมตีว่า "เป็นพวกปัญญาชนที่ล้มความแค้นเก่าเสียแล้ว"

นายธีรพลกล่าวว่ ปัญหาแนวความคิดที่แตกต่างกันภายใน พคท. อาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแนวความคิดเดิม กลุ่มนี้จะวิเคราะห์สังคมไทยว่าเป็น "สังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา" ซึ่งจะทำให้ความสำคัญกับการต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบทมากกว่าในเมือง
2. กลุ่มแนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับการต่อสู้ในเมือง เท่ากับการต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบท เพราะเห็นว่าภาคทุนนิยมมีการขยายตัวมากขึ้น แต่การจะเห็นหนักด้านใดนั้นจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นสำคัญ
3. กลุ่มแนวความคิดที่ให้ความสำคัญต่อการต่อสู้ในเมืองมากกว่าการต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบท เนื่องจากเห็นว่า สังคมไทยมีลักษณะของสังคมทุนนิยม

ตามแนวความคิดของนายธีรพล เห็นว่ากลุ่มแนวความคิดที่ 3 น่าจะใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากกว่า แต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุป เพียงแต่เห็นว่าแนวทางเดิมไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ นายธีรพลได้กล่าวถึงความขัดแย้งภายใน พคท. ว่า นอกจากความขัดแย้งระหว่างนักศึกษา ปัญญาชน กับระดับล่างของพรรคแล้ว ในส่วนของบุคคลระดับนำด้วยกันเองก็มีความขัดแย้งกัน ทั้งในด้านความคิดและการช่วงชิงอำนาจภายในพรรค เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่ง

เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในภาคอีสาน คือการที่มีสมาชิกระดับภาคบางคน ได้เสนอให้ใช้แนวทางการต่อสู้ในรูปแบบ "2 แนวรบ 3 เขตยุทธศาสตร์" * หรือแนวทาง "5 แนวรบ 4 สมรภูมิ" * ซึ่งเป็นแนวทางที่คล้ายคลึงกับหลักปฏิบัติของเวียดนาม เสมือนเป็นการคัดค้านแนวคิดของ พคท. ที่ยึดแนวทางจีนเป็นหลัก

สำหรับความไม่พอใจที่นายธีรพลมีต่อ พคท. นั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับนักศึกษาปัญญาชนที่เข้าป่าทั่วไปคือ ไม่พอใจแนวทางการปฏิบัติและลักษณะเผด็จการของ พคท. นายธีรพลเคยดูระดับนายของพรรคตำหนิว่าการกระทำค้ำมดของพรรค และสร้างความแตกแยก รวมทั้งเคยดูระดับนายของพรรคสิ่งเก็บหนังสือที่ตนเองเขียนวิจารณ์พรรค ซึ่งข้อวิจารณ์หนังสือนี้ไม่ได้รุนแรง แต่กลับถูกกล่าวหาว่าทำให้พรรคเสียหายและแตกความสามัคคี จึงมีความรู้สึกว่า พคท. ไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่ให้เสรีภาพ จึงได้ตัดสินใจออกจากป่าในที่สุด

11. นายรัชชาติ รุ่งโรจน์ (ส.รัศมี) อายุ 45 ปี/2536 บ้านเกิดอยู่จังหวัดศรีสะเกษ สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานกรรมกร และอบรมด้านแรงงานจากองค์การต่างประเทศที่เข้ามาเคลื่อนไหวในประเทศไทย ต่อมาได้ร่วมจัดตั้ง

* 2 แนวรบ 3 เขตยุทธศาสตร์ เป็นบทเรียนการปฏิบัติของเวียดนาม มีหลักการสำคัญคือ การให้ประสานกันระหว่าง 2 แนวรบ ได้แก่ แนวรบทางการเมือง และแนวรบทางการทหาร โดยให้มีฐานะเท่าเทียมกัน และให้มีการประสานกันระหว่าง 3 เขตยุทธศาสตร์ คือ เขตป่าเขา เขตพื้นราบ และเขตเมืองโดยให้ความสำคัญของทั้ง 3 เขต เท่าเทียมกัน

* 5 แนวรบ หมายถึง แนวรบด้วยอาวุธ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการทูต 4 สมรภูมิ หมายถึง เขตป่าเขา พื้นราบ เขตเมือง และเขตต่างประเทศ

กลุ่มกรรมกร จนเป็นที่รู้จักกันในนามของผู้นำกรรมกรคนหนึ่ง เมื่อกลางปี 2518 เคยถูกลอบทำร้ายและถูกติดตามอยู่เสมอ จึงเกิดความกลัวและได้ตัดสินใจเข้าร่วมกับ พคท. ในเวลาต่อมา จนกระทั่งปลายปี 2523 จึงได้เข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ รวมระยะเวลาเข้าร่วมกับ พคท. ประมาณ 5 ปี

นายรักชาติ ได้กล่าวถึงสาเหตุของการถอนตัวจาก พคท. ว่าโดยส่วนตัวแล้วตนเองไม่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับบุคคลหนึ่งบุคคลใด ทุกคนมีความรักใคร่กันดี แต่ตนเองเกิดความขัดแย้งและไม่เห็นด้วยกับ พคท. ในเรื่องแนวนโยบายและการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ซึ่งเห็นว่าผิดพลาดอย่างร้ายแรง

ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เริ่มจากการวิเคราะห์สังคมไทยที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง การกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี อันเป็นขั้นตอนของการปฏิวัติจึงผิดพลาดไปหมดแนวทางที่ พคท. กำหนดคือการต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยใช้ชนบทล้อมเมือง และยึดเมืองในที่สุด และกำหนดเอาแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุงขึ้นนำพรรค ซึ่งแนวทางที่ พคท. กำหนดมานี้ ได้ลอกเลียนแบบมาจากจีนทั้งสิ้น

นายรักชาติ กล่าวว่ พคท. ไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ พคจ. การพูดหาวิญว่ "อำนาจรัฐเกิดจากปากกระบอกปืน" ตนเองไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการปลุกระดมให้คนไทยจับอาวุธประหัดประหารกันเอง ซึ่งเป็นการใช้วิธีการรุนแรง ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

12. นายอุทัย พาณิชย์เจริญ (ส.ประกาย) อายุ 60 ปี/2536 เป็นคนกรุงเทพฯ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนั้นได้ประกอบอาชีพครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนเงินหลายแห่งในกรุงเทพฯ และได้เริ่มสัมพันธ์กับ พคท. ตั้งแต่ปี 2490 แต่เข้าป่าเมื่อต้น ปี 2519 ตำแหน่งครั้งสุดท้ายในพรรคคือ เป็นครูสอนการเมือง นายอุทัยเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่เมื่อกลางปี 2522 รวมระยะเวลาอยู่ในป่าประมาณ 3 ปีเศษ

นายอุทัยกล่าวถึงสาเหตุที่ออกจากป่าว่า เนื่องจากไม่พอใจการนำของพรรค ซึ่งมีลักษณะเผด็จการ โดยถือว่าคำสั่งจากชั้นบนต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ชั้นล่างต้องขึ้นต่อชั้นบน ประชาชนต้องขึ้นต่อพรรค การที่ พคท.อ้างว่า ภายในพรรคเป็นประชาธิปไตยนั้น ไม่เป็นความจริง ที่จริงภายในพรรคมีการแบ่งชั้นวรรณะ และจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ปฏิบัติงานหลายประการ เช่น ห้ามฟังวิทยุ ห้ามอ่านเอกสารที่พรรคไม่ได้กำหนดให้ เป็นต้น

เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การปฏิบัติของ พคท.ที่ำให้ใช้แนวทางรุนแรงนั้น นายอุทัยกล่าวว่า ได้ศึกษาค้นคว้ามาแล้วหลายด้าน มีความเห็นว่า การปฏิบัติไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงเสมอไป การปฏิบัติ ในแนวทางรุนแรงเป็นความคิดของพวกคลั่งอำนาจ เป็นเผด็จการ และตนเองไม่พอใจที่ผู้นำพรรคเป็นคนจีน ทำให้ขาดความเป็นตัวของตัวเอง

13. นายเทียบ ทรงอุดม (ส.เงิน) อายุ 43 ปี/2536 เป็นคนภาคอีสาน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยมีอาชีพเป็นครู เข้าป่าร่วมกับ พคท. เมื่อปี 2519 โดยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในลาวและทางภาคเหนือของไทย เข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่เมื่อปี 2525

นายเทียบได้เปิดเผยถึงสาเหตุที่ตนเองต้องออกจาก พคท.ว่า มีความไม่พอใจและไม่เห็นด้วยกับ พคท. ในหลายประเด็น เช่น การที่ พคท. เดินตามแนวทางเงินมากเกินไประการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของพรรคที่ไม่ให้ความสำคัญต่องานในเมือง แต่มาเน้นที่การต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบทการที่ระดับนำของพรรคปิดบังเรื่องต่าง ๆ และไม่ค่อยยอมรับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ทั้งๆ ที่บางคนมีความสามารถมา

นายเทียบกล่าวว่า นักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าป่าส่วนใหญ่มีความขัดแย้งกับ พคท. ในปัญหาพื้นฐานทางด้านยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ซึ่งทำให้พรรคมองว่า นักศึกษา ปัญญาชนที่เข้าป่าเป็นพวกหัวแข็ง เป็นเหตุให้นักศึกษา ปัญญาชน หมกกำลังใจที่จะต่อสู้ร่วมกับ พคท. ต่อไป

14. นายธีรยุทธ บุญมี (ส.ชัยชนะ) อดีตผู้นำนักศึกษา ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ได้เคยเสนอบทความเรื่อง "ลักษณะสังคมไทยและทฤษฎีปฏิวัติไทย" ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์

"มาตุภูมิ" ฉบับวันที่ 30 มกราคม 2524 โดยเสนอแนวความคิดที่ตนเองเคยเสนอในการประชุมระหว่างตัวแทนของพรรคการเมืองและแนวร่วม ขณะที่ยังอยู่ในป่าที่ภูพาน เมื่อปี 2523

เนื้อหาของบทความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า นายธีรยุทธมีความคิดเห็นที่แตกต่างจาก พคท. ในหลายประเด็น กล่าวคือ

1. นายธีรยุทธเห็นว่า พคท. ยึดถือทฤษฎีปฏิวัติประชาชนชาติประชาธิปไตยของเหมาเจ๋อตุงเป็นคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ เพราะเหตุนี้ ตลอด 10 กว่าปีของสงครามประชาชนที่ผ่านมา ความพยายามที่จะพัฒนาทฤษฎีปฏิวัติ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยให้มากที่สุดจึงเกือบไม่มี
2. ข้อเสนอทางทฤษฎีของเหมาเจ๋อตุงที่ว่าจักรวรรดินิยมจะไม่ยอมมาให้ประเทศศักดินาเปลี่ยนเป็นทุนนิยมอย่างแน่นอน ซึ่ง พคท. ก็เห็นด้วยกับทฤษฎีนี้ตลอดมา นายธีรยุทธเห็นว่าข้อสรุปนี้ถูกต้องในจักรวรรดินิยมยุคอาณานิคม แต่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในยุคจักรวรรดินิยมสมัยใหม่ นายธีรยุทธได้ยกตัวอย่าง ได้หวัน สิงคโปร์ เป็นต้น ว่าประเทศเหล่านี้ได้พัฒนาเป็นทุนนิยมอย่างเต็มที่
3. เกี่ยวกับลักษณะสังคมประเทศไทย พคท. เห็นว่ามีลักษณะเป็น "กึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา" นายธีรยุทธมีความเห็นต่างออกไปว่า มีลักษณะเป็น "สังคมกึ่งทุนนิยม กึ่งศักดินา ที่เป็นเมืองพึ่งหรือเมืองขึ้นสมัยใหม่ของจักรวรรดินิยม และเป็นสังคมที่กำลังก้าวไปสู่สังคมทุนนิยมในอัตราที่รวดเร็ว"
4. นายธีรยุทธมีความเห็นตรงกับ พคท. เกี่ยวกับลักษณะของการปฏิวัติประเทศไทย ว่าเป็นการปฏิวัติประชาชนชาติประชาธิปไตย แต่ที่ พคท. เห็นว่า เนื้อหาของการปฏิวัติที่สำคัญคือ การปฏิวัติที่ดินของชาวนา ปลดแอกชาวนา รวมทั้งประชาชนอื่นๆ นายธีรยุทธกลับมีความเห็นว่า เนื้อหาของการปฏิวัติที่สำคัญคือ การคัดค้านกลุ่มทุนผูกขาด ส่วนปัญหาการปฏิวัติที่ดินนั้นลดความสำคัญลง โดยให้เหตุผลว่า สังคมประเทศไทยปัจจุบัน รูปแบบการผลิตของทุนนิยม มีฐานะเหนือกว่ารูปแบบการผลิตของศักดินา นิยม ระบอบศักดินากำลังถูกเบียดขับจากระบอบทุนนิยม ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และในทางความคิด

ความคิดเห็นของนายธีรยุทธที่แตกต่างจาก พคท. ดังกล่าว ไม่ใช่เป็นความขัดแย้งที่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อ พคท. อย่างเช่นที่คนอื่น ๆ แสดงออก หากแต่เป็นการสะท้อนปัญหาให้ พคท. ทราบเพื่อปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยอย่างแท้จริง แต่จากการเปิดเผยของนายธีรยุทธ หลังจากเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่แล้วเมื่อปี 2524 ระบุว่า พคท. ได้บอกบดขี้เสนอของตน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นายธีรยุทธถอนตัวจาก พคท.

ข้อสรุปความขัดแย้ง

ข้อสรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งภายใน พคท. ที่แต่ละคนแสดงออกข้างต้น จุดที่ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจคือ

1. ปัญหาการวิเคราะห์สังคมไทย และการกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี ซึ่งแนวความคิดของระดับนำ พคท. ยึดติดแนวทางจำเจมากเกินไป โดยขาดความเป็นตัวของตัวเอง
2. ลักษณะการปฏิบัติที่เป็นเผด็จการของระดับนำ พคท. โดยยึดมั่นในทฤษฎี และความคิดเห็นของตนเอง จนขาดความยืดหยุ่น
3. คุณสมบัตินี้ และความรู้ความสามารถของระดับนำ พคท. ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ส่วนใหญ่เป็นคนจีน มีวัยชรา มีความคิดเก่า ทำให้ตามสถานการณ์ไม่ทัน
4. สิ่งที่น่าศึกษาต้องการคือ ความเป็นประชาธิปไตยภายในกำหนด และการเปิดกว้างยอมรับความคิดเห็น ตลอดจนบทบาทของแนวร่วมหรือสมาชิกระดับล่างมากขึ้น ไม่ผูกติดอยู่กับแนวทางจำเจเกินไป ควรสร้างความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ในด้านการเคลื่อนไหวต่อสู้ ควรให้ความสำคัญกับเขตใน เมืองมากขึ้น แทนที่จะเป็นเฉพาะในชนบท แต่ที่ผ่านมา พคท. ยังคงยึดแนวทางเดิมโดยตลอด ทั้งสามประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกับ พคท. โดยเฉพาะนักศึกษาปัญญาชน ซึ่งไม่เคยชินกับการปฏิบัติของ พคท. เกิดความไม่พอใจ และได้ทำการต่อต้าน ทั้งในขณะที่ยังร่วมอยู่กับ พคท. และหลังเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่แล้ว เป็นเหตุให้ภาพพจน์ของ พคท. ตกต่ำ และนำไปสู่ความเสื่อมสลายในเวลาต่อมา

ความขัดแย้งระหว่างประเทศผู้นำในลัทธิคอมมิวนิสต์

นับตั้งแต่โซเวียตได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประเทศสังคมนิยมเมื่อปี 2460 แล้วก็พยายามที่จะขยายการปฏิวัติไปยังประเทศในภูมิภาคต่างๆ พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้รับความช่วยเหลือจากโซเวียตจนสามารถปฏิวัติประเทศได้สำเร็จเมื่อปี 2492 ซึ่งในระยะแรกของการปฏิวัติ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียตได้เป็นไปอย่างใกล้ชิด โดยในปี 2493 จีนและโซเวียตได้ทำสนธิสัญญามิตรภาพระยะ 30 ปี และสัญญาความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างกัน แต่นับจากสถานีถึงแก่อสัญกรรมเมื่อปี 2496 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศก็เริ่มเสื่อมทรามลง โดยเฉพาะหลังจากที่ครุสชอฟ ผู้นำคนใหม่ของโซเวียตได้เสนอนโยบายการอยู่ร่วมกันโดยสันติ * เมื่อปี 2499 ซึ่งจีนถือว่าเป็นการบิดเบือนไปจากลัทธิมาร์กซ์-เลนิน พรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสองได้ขัดแย้งกันในเรื่องแนวทางปฏิบัติไปสู่ลัทธิสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และกระทบกระทั่งกันอีกหลาย

* ครุสชอฟ ได้อธิบายหลักการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติว่ามีอยู่ 4 ลักษณะ คือ

- 1) การอยู่ร่วมกันโดยสันติระหว่างรัฐที่มีระบบสังคมแตกต่างกัน โดยประเทศต่างๆ จะต้องพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกัน และร่วมมือกันเพื่อป้องกันมิให้เกิดสงคราม
- 2) การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมาแทนการเผชิญหน้าทางการทหาร โดยครุสชอฟคาดหวังว่าโซเวียตจะรุดหน้าสหรัฐฯ และจะทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหันมาใช้ระบบเศรษฐกิจแบบโซเวียตในการพัฒนาประเทศ อันเป็นการเสริม "การปฏิวัติโลก"
- 3) การต่อสู้ทางอุดมการณ์จะยังคงดำเนินต่อไป โดยโซเวียตจะพยายามเปิดเผยความเลวร้ายของอุดมการณ์ทุนนิยมอย่างไม่หยุดยั้ง
- 4) การต่อสู้ระหว่างชนชั้น ครุสชอฟ คาดว่าการอยู่ร่วมกันโดยสันติจะก่อให้เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นอย่างรุนแรงในบรรดาประเทศทุนนิยม และในบรรดาขบวนการปฏิวัติเอกราชของประเทศอาณานิคมด้วย

ด้าน รวมทั้งมีการปะทะกันตามแนวชายแดน ในที่สุดโซเวียตก็ได้ถอนผู้เชี่ยวชาญและความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ โครงการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเมื่อปี 2503 หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายก็ต่างแข่งขันกันช่วงชิงอิทธิพลในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา

หลังจากครุสชอฟหมดอำนาจเมื่อปี 2507 เบเรสเนฟ ผู้นำโซเวียตคนใหม่ ได้พยายามขอปรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง โดยลดวันการกล่าวโจมตีซึ่งกันและกัน แต่ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองก็เสื่อมโทรมลงอีก เนื่องจากจีนไม่ยอมเปลี่ยนท่าที และเริ่มกล่าวโจมตีโซเวียตว่าคบคิดกับสหรัฐฯ ในการที่จะร่วมกันครองโลก ในระยะนี้จีนดำเนินนโยบายก้าวร้าวอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันโซเวียตก็เริ่มช่วยเหลือเวียดนามเหนืออย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี 2508

ระหว่างการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีน (ปี 2509-2519) ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียตยิ่งเสื่อมโทรมมากขึ้น ถึงขั้นที่มีการปะทะกันทางทหารตามแนวชายแดน ประกอบกับจีนได้ดำเนินนโยบายปิดประเทศ ทำให้โซเวียตกล่าวโจมตีว่า จีนดำเนินนโยบายโดยปราศจากเหตุผลอย่างใดก็ได้ แม้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศจะไม่ได้ดีนัก แต่ยังคงรักษาความสัมพันธ์ต่อกันในระดับหนึ่ง เช่น การทูต การค้า การคมนาคมติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการเจรจาแก้ปัญหาชายแดนระหว่างกันที่มีขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2512 เป็นระยะเรื่อยมา

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับโซเวียต อาจแยกพิจารณาได้เป็น 3 ประเด็น คือ

1. ปัญหาพรมแดน

จีนและโซเวียตมีพรมแดนติดต่อกันยาวถึงประมาณ 4,150 ไมล์ ในช่วงที่จีนอ่อนแอในอดีต โซเวียตได้บังคับเอาดินแดนของจีนไปหลายแห่ง เช่น ปี 2403 โซเวียตบังคับให้จีนยกดินแดน 2 ฝั่ง และทางใต้ของแม่น้ำอุสสุริจนจรดเมืองวลาดีวอสต็อกให้ตามสัญญาปักกิ่ง ปี 2424 โซเวียตบังคับให้จีนยินยอมยกเมืองอิหีทางตะวันตกเฉียงใต้ ของซินเจียง เพื่อแลกกับการถอนทหารโซเวียตออกจากซินเจียงที่เข้ายึดครองไว้ตั้งแต่ปี 2415 เป็นต้น เมื่อจีนเข้มแข็งขึ้น จึงพยายามต่อสู้เพื่อทำให้ได้ดินแดนที่เสียไปกลับคืนมา จึงได้เกิดการปะทะกันทางทหารตามแนวชายแดนอยู่เสมอ

2. ปัญหาขัดแย้งในด้านแนวทางปฏิบัติไปสู่สังคมนิยม

นโยบายการอยู่ร่วมกันโดยสันติของโซเวียต แตกต่างจากแนวความคิดของ
เหมา เจ๋อตง ในแนวทางปฏิบัติ เพื่อไปสู่สังคมนิยมที่สำคัญ คือ

2.1 การต่อต้านลัทธิอาณานิคมนั้น โซเวียตซึ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรม ไม่
ต้องการผลักดันให้ผู้ที่ยึดวัตถุดิบให้ต่อสู้กับเจ้าของอาณานิคม จึงจึงถือว่าโซเวียตไม่บทบาทใน
การต่อต้านลัทธิอาณานิคมอย่างจริงจังและถือว่าตนเองเป็นแบบอย่างหรือเป็นผู้นำขบวนการปฏิวัติ
ในประเทศด้อยพัฒนา ใช้วิธีของเงินต่อสู้ปลดแอกเจ้าของอาณานิคม

2.2 การใช้กำลังอาวุธ จึงถือว่าการใช้กำลังอาวุธเป็นยุทธศาสตร์สำคัญใน
การปฏิวัติ เพราะจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอ แต่โซเวียตถือว่า การใช้ความรุนแรงต้องอยู่
ภายใต้การควบคุมของฝ่ายการเมือง และขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม มีพลังชนชั้น
กรรมกรชีพและมวลชนเข้าร่วม

2.3 ทางด้านเศรษฐกิจ จึงนำระบบคอมมิวนิสมาใช้ โดยควบคุมแรงงานแบบ
ทหาร และเห็นว่าอุดมการณ์ที่สำคัญกว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ แต่โซเวียตยอมเสียหลักการ
คอมมิวนิสต์ไปหลายด้านเพื่อให้เศรษฐกิจมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีผสมผสานกันระหว่างทุนนิยมกับ
เสรีนิยม

ความขัดแย้งดังกล่าว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศไม่ได้รับการ
ปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น ผู้นำจีนได้กล่าวโจมตีโซเวียตว่าเป็นลัทธิแก้ว และว่าโซเวียตนำโซเวียตประเทศ
สังคมนิยม หากชอบขยายดินแดนและอิทธิพล โดยมุ่งครองความเป็นเจ้า ต้องเรียกว่าประเทศ
จักรวรรดินิยม⁽³⁾ และจากแนวความคิดทางทฤษฎีที่แตกต่างกัน เป็นเหตุให้ทั้งสองประเทศต่าง

3 บันดาศา เลิศล้ำอาไพ, จีน: ยุทธศาสตร์ใหม่แห่งการต่อสู้, สำนักพิมพ์สร้างสรรค์,
2526, หน้า 8-9

ประเมินสถานการณ์โลกแตกต่างกันด้วย การวางยุทธศาสตร์และการจัดดูแลทั้งอำนาจก็แตกต่างกัน รวมทั้งการดำเนินนโยบายต่อประเทศที่เป็นคอมมิวนิสต์ และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างพรรคต่อพรรคในประเทศที่ยังไม่เป็นคอมมิวนิสต์ ก็มีความแตกต่างกันด้วย

3. การแก่งแย่งกันเป็นผู้นำในขบวนการคอมมิวนิสต์สากล

จีนและโซเวียตได้แบ่งเขตอิทธิพลในการดำเนินการมาตั้งแต่ต้น โดยโซเวียตมีเขตปฏิบัติการในยุโรปตะวันออกและเอเชียใต้ แต่จีนจะเน้นทางด้านอินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังผลประโยชน์มีมากขึ้น และการเกรงว่าดูแลทั้งอำนาจจะเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทั้งสองประเทศพยายามช่วงชิงอิทธิพลกันทุกแห่ง โดยต่างฝ่ายต่างสกัดกั้นการขยายอิทธิพลซึ่งกันและกัน ระหว่างปี 2512 - 2519 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเสื่อมโทรมจนถึงที่สุด เกือบจะไม่มี การติดต่อกันทางการทูต จีนพยายามสร้างความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เพื่อเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ (จีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติปี 2514) และได้ปรับยุทธศาสตร์ โดยนำทฤษฎี 3 โลกมาใช้เมื่อปี 2517 เพื่อต่อต้านโซเวียต

จากการที่จีนและโซเวียตมีความขัดแย้งกันในวิธีปฏิบัติและการประเมินสถานการณ์ จึงทำให้การแตกแยกทางความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลกถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย บางพรรคแตกออกเป็น 2 พรรค หรือ 2 กลุ่ม พรรคคอมมิวนิสต์ใดที่มีความสามัคคีเหนียวแน่นและมีลักษณะชาตินิยม ก็จะสามารถต้านสถานการณ์ในช่วงนั้นไปได้ แต่หากไม่สามารถปรองดองกันได้ ก็จะแตกแยกกันไป พรรคที่เคยมีความสัมพันธ์ที่ติดกันหรือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ก็จะแปรเปลี่ยนเป็นศัตรูกันได้ ดังเช่นที่เกิดขึ้นระหว่าง พคท. กับพรรคคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน โดยเฉพาะกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (พคว.) เมื่อปี 2521

เดิมทีนั้น พคท. กับ พคว. มีความสัมพันธ์ที่ติดกันมาโดยตลอด พคว. เคยมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง พคท. ในช่วงแรกๆ แต่เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานสายจีนใน พคท. มีจำนวนมากกว่าและมีบทบาทสำคัญกว่า จึงทำให้ พคท. ยึดแนวทางจีนมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองพรรคก็ยังคงเป็นปกติ แม้ระยะหลัง พคว. จะหมกมุ่นใน พคท. แล้วก็ตาม แต่ พคว. ก็ยังให้ความช่วยเหลือ พคท. ในหลายด้าน เช่น การจัดตั้งโรงเรียนการทหาร

และการเมืองขึ้นในเวียดนามเหนือหลายแห่ง เพื่อฝึกสมาชิก พคท. การส่งความช่วยเหลือด้าน อาวุธยุทโธปกรณ์และยุทธปัจจัยจากจีนมาให้แก่ พคท. ผ่านทางลาวและกัมพูชา เป็นต้น

แม้ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ระหว่าง พคท. กับ พคจ. จะเป็นไปด้วยดี ระดับหนึ่ง แต่ในความสัมพันธ์ทางทฤษฎี แนวทางและประสบการณ์ในการปฏิวัติร่วมกันน้อยมาก เพราะ พคท. ยังคงสัมพันธ์ใกล้ชิดในทุกด้านกับ พคจ. มากกว่า ด้วยเหตุนี้ ความหวาดระแวง ระหว่างกันจึงมีอยู่พอสมควร แต่เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ พคท. ต้องการความช่วยเหลือจากเวียดนามดังกล่าวแล้ว ส่วนเวียดนามต้องทำสงครามกับสหรัฐฯ และพันธมิตร การสนับสนุน พคท. ก็เท่ากับเป็นการบั่นทอนสหรัฐฯ ลงส่วนหนึ่ง และบั่นทอนกำลัง ของรัฐบาลไทยที่ดำเนินนโยบายร่วมมือกับสหรัฐฯ ในขณะนั้นด้วย พรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสองจึง จำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ปี 2518 เวียดนามขณะสงคราม และสามารถยึดครองอินโดจีน โดยความช่วยเหลือของโซเวียต ทั้งเวียดนาม ลาว และกัมพูชา ก็ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ พคท. เพิ่มมากขึ้น เป้าหมายเพื่อที่จะปฏิวัติประเทศไทยต่อไป ประกอบกับสถานการณ์ภายในประเทศเขื่อนอานเวย โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งมีนักศึกษา ปัญญาชน และมวลชนเข้าร่วมกับ พคท. ในป่าจำนวนมาก ทำให้งานด้านต่างๆ ของพคท. ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จน พคท. และฝ่าย ก้าวหน้าต่างๆ เชื่อมั่นว่าจะสามารถยึดอำนาจรัฐได้ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

ปี 2521 เวียดนามและลาวได้เสนอที่จะให้ความช่วยเหลือด้านกำลังในการปฏิวัติ ต่อ พคท. เพราะเห็นว่า พคท. ดำเนินการมานานแล้ว แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้รับการ ปฏิเสธจาก พคท. ประกอบกับในช่วงนั้น เวียดนามต้องเผชิญกับความขัดแย้งในปัญหาชายแดน ระหว่างเวียดนาม-จีน โดยมีการปะทะกันบ่อยครั้ง อีกทั้งเวียดนามยังต้องฟื้นฟูบูรณะประเทศที่ได้รับภัยพิบัติอย่างร้ายแรงจากสงครามที่ผ่านมา นายพามวันแดง นายกรัฐมนตรีเวียดนามขณะนั้นจึงได้ ประกาศยุติความช่วยเหลือ พคท. และต้น ปี 2522 เวียดนามและลาวก็ได้ผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงาน พคท. ออกนอกประเทศของตน

การยุติความช่วยเหลือของเวียดนามและลาว ส่งผลกระทบต่อ พคท. อย่างมาก เพราะนอกจากจะทำให้ขาดหลังพียงแล้ว ความช่วยเหลือที่จีนเคยให้กับ พคท. โดยผ่านทาง อินโดจีนได้ถูกตัดขาดไป ประกอบกับในช่วงนั้น ความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลระหว่างจีนกับไทย ซึ่งมีมาตั้งแต่ ปี 2518 ได้พัฒนามากขึ้นจึงมองเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับจากรัฐบาลไทยมากกว่า จึงได้ลดความช่วยเหลือ พคท. มาเป็นลำดับ ทำให้ พคท. ประสบกับความยากลำบากอย่างมาก ในเวลาต่อมา

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า สถานการณ์สากลที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัม พันธ์ของประเทศมหาอำนาจ โดยจีนหันมาเปิดความสัมพันธ์กับสหรัฐ ฯ เพื่อต่อต้านโซเวียต ทำให้จีนซึ่งเคยหนุนหลัง พคท. มาโดยตลอด จำเป็นต้องลดลงเพื่อหวังความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลกับ ไทยมากกว่า อันเป็นการถ่วงดุลกับอิทธิพลของโซเวียตในภูมิภาคแถบนี้

ความขัดแย้งของประเทศสังคมนิยมโดยเฉพาะจีนกับโซเวียตได้ส่งผลให้ประเทศ สังคมนิยมแตกแยกออกเป็นสองฝ่าย โซเวียตสามารถมีอิทธิพลในอินโดจีนทั้งหมด ทำให้จีนต้อง ต่อต้านกลุ่มประเทศอินโดจีนด้วย พคท. ซึ่งยึดถือแนวทางจีน และได้รับความช่วยเหลือจากจีน มาโดยตลอด จึงต้องตัดความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอินโดจีน ทำให้หลังพียงและความช่วยเหลือ ต่างๆ ที่เคยได้รับจากประเทศในอินโดจีนต้องสูญเสียไป และต้องประสบกับความยากลำบากใน เวลาต่อมา อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ พคท. ต้องประสบกับความล้มเหลวในการปฏิวัติประเทศไทย

การดำเนินนโยบายการเมืองการทหารของรัฐบาลภายใต้นโยบาย 66/2523

นับตั้งแต่ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเมื่อประมาณ ปี 2470 และ ต่อมาได้มีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ขึ้น เมื่อปี 2485 โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะปฏิวัติประเทศไทยด้วยวิธีการรุนแรง อันเป็นผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และความมั่นคงของชาติในอดีตรัฐบาลจึงถือว่าคอมมิวนิสต์ เป็นภัยคุกคามที่สำคัญสูงสุดของประเทศ ดังนั้น จึงเร่งดำเนินการป้องกันและปราบปรามตลอดมา

การป้องกัน และปราบปรามคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2512 รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อรับผิดชอบโดยตรง คือ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ซึ่งเดิมเมื่อปี 2508 เรียกว่า กองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (บก.ปค.) ต่อมาเมื่อปี 2512 เปลี่ยนชื่อเป็น กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) และเมื่อปี 2517 จึงได้เปลี่ยนเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.)

นโยบาย หรือวัตถุประสงค์ของ กอ.รมน. คือ การสร้างศรัทธาให้ประชาชนเสื่อมใสต่อการบริหารงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ ปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนต่อต้านคอมมิวนิสต์ และพยายามทำลายล้างกำลัง และองค์การจัดตั้งของคอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นไป ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ จึงกำหนดให้ใช้มาตรการทางการเมืองเป็นสำคัญ ในการดำเนินงาน กล่าวคือ การใช้อาวุธ การดำเนินงานด้านจิตวิทยา การพัฒนา จะต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียทางการเมือง ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความจำเป็นของเหตุการณ์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น ประชาชนมีความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ต้องให้การคุ้มครองอย่างจริงจัง และต้องไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน เป็นต้น

เนื่องจากยุทธวิธีการต่อสู้ของ พคท. ยึดถือรูปแบบ "อำพรางแก่แค้น ชุมชนยาวนาน สะสมกำลัง รอคอยโอกาส" ซึ่งเป็นลักษณะของการทำสงครามยืดเยื้อ ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ จึงต้องใช้ความพยายาม อุดหนุน และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ ด้วยกันเอง และประชาชน ทั้งนี้การดำเนินงานในระยะแรก ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เป็นการปฏิบัติการเชิงรับ เพื่อหยุดยั้ง ชัดขวาง สกัดกั้นการดำเนินงานของ พคท. ไว้ในพื้นที่ที่จำกัด เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษา ปรับปรุง ใน การป้องกันและปราบปรามให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 2 เป็นการปฏิบัติการเชิงรุก เมื่อปฏิบัติการตามขั้นที่ 1 ได้ผลแล้ว จึงจะมีการใช้กำลังและอุปกรณ์ที่จำเป็นในพื้นที่ที่เห็นว่าได้เปรียบเหนือกว่า พคท. เพื่อทำลายกำลัง และ

องค์กรจัดตั้งให้หมดไป

ตามขั้นตอนการดำเนินงานดังกล่าว ได้มีการแบ่งการปฏิบัติภารกิจทางยุทธวิธีออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเมือง ดำเนินงานทั้งทางเปิดและทางลับ เพื่อตอบโต้การดำเนินงานของ พคท. และแนวร่วม พร้อมกับสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน ไม่ให้เข้าร่วมกับ พคท. และสร้างศรัทธาให้ประชาชนยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเชื่อมั่นต่อรัฐบาล
2. ด้านการพัฒนา เน้นการสร้างสังคมประชาธิปไตยและการพัฒนาความเจริญในหมู่บ้าน
3. ด้านการทหาร ต้องดำเนินการปราบปราม ผกค. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบททางไกล

การดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล ได้รับการพัฒนา มาเป็นลำดับ โดยสะสมจากประสบการณ์และบทเรียนที่ได้รับในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งในระยะแรก มาตรการที่ใช้จะเน้นการทหารมากกว่าการเมือง ผลักดันให้ประชาชนหันเข้าร่วมหรือสนับสนุน พคท. จำนวนมาก แต่ภายหลังรัฐบาลในยุคต่อๆ มาเห็นว่า เป็นมาตรการที่ไม่ถูกต้อง จึงมีการปรับจนกระทั่งได้มีการประกาศใช้นโยบาย 66/2523 ในสมัยของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ 23 เมษายน 2523 (รายละเอียดในผนวก ค) หลังจากที่ใช้ได้ผลดี ระยะหนึ่ง รัฐบาลก็ได้มีการประกาศใช้นโยบาย 66/2525 ซึ่งเป็นแผนการรุกทางการเมือง เมื่อ 27 พฤษภาคม 2525 (รายละเอียดในผนวก ง) ต่อมาก็ได้มีการประกาศใช้นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์อีกหลายฉบับ ซึ่งเป็นการขยายผลการปฏิบัติตามนโยบาย 66/2523 ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของนโยบาย 66/2523 คือ การรุกทางยุทธศาสตร์การเมืองต่อ พคท. และแนวร่วมของ พคท. ประสานกับการรุกทางยุทธศาสตร์การทหาร กล่าวคือ รัฐบาลได้เร่งพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้อง และพัฒนาทางเศรษฐกิจ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผสมผสานกับการใช้มาตรการจิตวิทยา และมาตรการทางสังคม

เพื่อให้ชัยชนะทางการเมืองมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็เสริมด้วยมาตรการทางทหารเพื่อทำลายฐานที่มั่นและกำลังของ พคท. รวมทั้งผลักดันให้สมาชิกและแนวร่วมของ พคท. ถอนตัวจากพรรคมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ประกาศแบ่งพื้นที่ออกเป็นพื้นที่สีแดง สีชมพู สีขาว ตามความรุนแรงของสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ อันเป็นการจำแนกเข้าหากาย ทำให้การป้องกันและปราบปราม พคท. ได้ผลมากขึ้น

การดำเนินมาตรการดังกล่าวของรัฐบาลประสบผลสำเร็จด้วยดีมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2523-2525 มีสมาชิก และแนวร่วมของ พคท. ตัดสินใจออกมอบตัวจำนวนมาก และได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อ พคท. จนถึงปัจจุบัน

พล.ท.ชวลิต ยงใจยุทธ รองเสนาธิการทหารบก (ยศ/ตำแหน่งขณะนั้น) ได้บรรยายสรุปในเรื่อง "การรุกทางยุทธศาสตร์การเมืองระดับชาติ" ต่อที่ประชุมใหญ่ในการสรุปผลการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์รอบ 6 เดือน หลังปีงบประมาณ 2526 ที่หอประชุมโรงเรียนนายร้อย จปร. เมื่อ 26 ตุลาคม 2526 ซึ่งหนังสือพิมพ์ "มาตุภูมิ" ได้นำมาลงตีพิมพ์ใน ฉบับ วันที่ 27 ตุลาคม 2526 มีข้อความตอนหนึ่งระบุว่า การรุกทางยุทธศาสตร์ของกองทัพแห่งชาติต่อ พคท. นั้น ได้เริ่มตั้งแต่ประกาศใช้นโยบาย 66/2523 และได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง หากทุกสิ่งเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สถานการณ์ พคท. จะสุวิฤติ มีแต่รอการแตกแยก ไม่มีโอกาสที่จะพลิกกลับไปสู่สถานการณ์เดิมได้อีก

แนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ ปี 2526 นั้น ได้กำหนดให้เห็นหลักการทำลายพรรค โดยเปลี่ยนแนวความคิดจากการต่อสู้ด้วยอาวุธไปเป็นการต่อสู้ในแนวทางสันติ และเริ่มวางพื้นฐานในการทำลายแนวร่วมให้ได้ผลต่อไป ซึ่งการจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวได้ มีมาตรการหลักอยู่เพียงประการเดียว คือ การพัฒนาระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทำให้เกิดขึ้นเท่านั้น ซึ่งมีมาตรการที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ อธิปไตยของปวงชน และเสรีภาพของบุคคล

การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ พคท. กลับมาใช้ชีวิตในสังคมปกติได้ การปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้อย่างถูกวิธี และการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย เพียงเท่านี้ก็สามารถพลิกสถานการณ์กลับให้ พคท. ตกเป็นฝ่ายรบนทางยุทธศาสตร์การเมือง เป็นเงื่อนไขให้กองทัพทำการรุกและเอาชนะสงครามได้ขั้นต่อไปก็คือการขยายเสรีภาพของประชาชนให้มากกว่าเดิมเพื่อทำลายพรรคและขจัดสถานการณ์ก่อการร้ายที่ยังหลงเหลืออยู่ให้หมดไป

แนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ที่ พล.ท.ชวลิต กำหนดข้างต้น เป็นแนวทางหลักที่กองทัพได้ยึดถือปฏิบัติตลอดมา จะเห็นได้ว่าจุดที่เน้นหนักคือการดำเนินมาตรการทางการเมือง ส่วนการดำเนินมาตรการทางทหารจะเป็นส่วนเสริมเท่านั้น ซึ่งใช้ได้ผลดีแม้แต่ระดับนำของ พคท. อาทิ นายพิรุณ จิตรวณิชกุล (ส.ช.วาน) ขณะยังมีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารกลาง พคท. ได้เคยให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน 4 ยอมรับถึงความเปลี่ยนแปลงผ่านนโยบาย 66/2523 และการวิเคราะห์บทบาทของกองทัพผดพลาต ซึ่งทำให้โอกาสที่จะช่วงชิงเป็นฝ่ายรุกทางการเมืองทำได้ยาก ก็เท่ากับเป็นการยอมรับความพ่ายแพ้ต่อรัฐบาลโดยปริยาย

ลักษณะเฉพาะของสังคมไทย

โดยทั่วไปการดำเนินชีวิตหรือพฤติกรรมของคนในแต่ละประเทศ แม้จะเป็นประเทศที่มีการปกครองที่เหมือนกัน แต่กระบวนการทางการเมืองและการแสดงออกของคนก็จะแตกต่างกัน คำตอบที่นักรัฐศาสตร์นำมาใช้อธิบายความแตกต่างกันดังกล่าวคือการมี "วัฒนธรรมทางการเมือง" ที่แตกต่างกัน

4 บทสัมภาษณ์ของ นายพิรุณ จิตรวณิชกุล กรรมการบริหารกลาง พคท.

อาทิตย์ - เคล็ดลับ, 12-18 พฤษภาคม 2527, หน้า 10-21

คำว่า "วัฒนธรรม" (culture) นั้น มีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายไว้ดังนี้
 Tayler⁵ ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นผลรวมที่สลับซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยความรู้
 ความเชื่อ ทักษะ ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความสามารถ และ
 ลักษณะนิสัยของบุคคล ซึ่งได้รับมาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ลักษณะดังกล่าวจะ
 ได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อนๆ และกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคน

Bowen⁶ กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องของแบบกระสวน (pattern) หรือความ
 คล้ายคลึงกันของพฤติกรรม ซึ่งคนทุกคนในสังคมนั้นจะยึดถือกันในทุกลักษณะของวัฒนธรรม ไม่ว่า
 จะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆ

จากความหมายดังกล่าว แสดงว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนในสังคมได้รับการถ่ายทอดมา
 จากบรรพบุรุษ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ อันจะทำให้
 คนในสังคมเดียวกันมีแบบแผน ความเชื่อ ทักษะ ศิลปะ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงกัน
 และมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสังคมอื่น จึงจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของคนไทยนั้นจะมีลักษณะ
 เฉพาะตัวที่แตกต่างจากคนในประเทศอื่น เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต่างกันไป แม้แต่ภายใน
 สังคมไทยด้วยกันเอง พฤติกรรมของคนในแต่ละภาคก็แตกต่างกันทั้งในด้านการดำเนินชีวิต ความ
 เป็นอยู่ ภาษา ฯลฯ หรือแม้แต่คนในภูมิภาคเดียวกันก็อาจมีพฤติกรรม และการดำเนินชีวิตที่แตก
 ต่างกันได้ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมย่อย (subculture)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 Jame F.Down, Cultures in Crisis (London : Glencoer Press, 1971), p.34

6 Don R : Bowen, Political Behavior of the American Public (Ohio : Charles E. Merrill Publishing Company 1968), p.103

ส่วน "วัฒนธรรมทางการเมือง" นั้น Gabriel A. Almond & Sidney Verba⁷ ได้พิจารณาแง่ของความคิดเห็นทางการเมือง (political orientation) โดยเฉพาะการมีทัศนคติต่อระบบการเมือง และบทบาทของตนเอง ที่มีต่อระบบการเมืองนี้ว่า ควรจะมีบทบาทอย่างไรบ้าง เพื่อช่วยสนับสนุนการเมืองภายในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

Lucian W. Pye⁸ กล่าวถึง วัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นชุดของทัศนคติ ความเชื่อ และอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งจะให้ระเบียบแบบแผนทางการเมืองและส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในระบบการเมืองนั้นๆ

Dahl⁹ กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยในการอธิบายแบบแผนต่างๆ ที่แตกต่างกันของความขัดแย้งทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ลักษณะเด่นๆ ได้แก่ ความรู้สึก หรือการยอมรับกลมกลืนของการแก้ปัญหา และการที่มีกิจกรรมร่วมกัน ความรู้สึกหรือการยอมรับสั่งสอนที่มีต่อระบบการเมือง และที่มีต่อบุคคลอื่น

จากความหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองที่สำคัญ โดยจะเป็นแนวปฏิบัติของบุคคลต่อกิจกรรมทางการเมืองทั้งปวง

7 Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture (New Jersey : Princeton University Press, 1963), p.13

8 Lucian W. Pye, "Political Culture", International Encyclopedia of the Social Sciences Vol.12 (New York : Macmillan & Free Press), p.218

9 Robert A. Dahl, Political Opposition in Western Democracies (New Haven : Yale University Press, 1966), p.352-355

นั่นเอง วัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองนั้น ได้มีนักรัฐศาสตร์กล่าวไว้ ซึ่งน่าจะนำมาพิจารณาดังต่อไปนี้ 10

1. วัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นตัวกำหนดวิธีการของบุคคลแต่ละคนที่จะตอบโต้ต่อเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น
2. วัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายของการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลว่าจะเป็นไปในลักษณะอย่างไร
3. วัฒนธรรมทางการเมืองจะเป็นเบ็ดเตล็ดที่กำหนดวิธีการที่ใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายและความรู้สึกผูกพันต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด
4. วัฒนธรรมทางการเมืองจะช่วยกำหนดวิธีการที่คนแต่ละคน เข้าไปเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทางการเมือง
5. วัฒนธรรมทางการเมืองจะช่วยกำหนดว่าในเรื่องใด เรื่องหนึ่งควรจะติดต่อกับใคร และในเรื่องนั้นใครมีอิทธิพลเหนือใคร

เนื่องด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของชนในสังคมอย่างมาก อันที่จริงได้เอาวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของชนไทยมาพิจารณา เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในพระระเศมย์สำคัญที่เป็นเสาหลักให้ พลคม ต้องประสพความล้มเหลวในการปฏิวัติ

ประการแรก ที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากคือ การที่คนไทยมีความเคารพนับถือสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะตลอดการปกครองของไทย ไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดจนถึงปัจจุบัน

ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยตลอด พระนิพนธ์พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ได้ทรงแสดงทรรศนะของคนไทยในเรื่องตำแหน่งพระมหากษัตริย์ไว้ว่า ตามโบราณราชประเพณีดั้งเดิม ฐานะของพระมหากษัตริย์มีหลักการอันเป็นลักษณะสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ เป็นพ่อขุนหรือพ่อของประชาชน เป็นมหาสมมติโดยประชาชน เป็นสมมติเทพ และเป็นเจ้าชีวิตหรือเจ้าแผ่นดิน

นอกเหนือจากพระราชอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติถวายไว้แล้ว พระมหากษัตริย์ไทยยังทรงเป็นศูนย์รวมของชาติในหลายประการ กล่าวคือ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคี และความเข้มแข็งอันเดียวกันของชาติ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการระดับชาติ ทั้งนี้เพราะพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยทรงเป็นคนของทุกคนในชาติ ทรงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวความภูมิใจ และความมั่นใจ ห่วงใยสามสิ่งคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่คนไทยทุกคนทุกฐานะ ทุกความคิดเห็น ต่างยึดมั่นร่วมกัน ¹¹

ความผูกพันที่ราษฎรมีต่อพระมหากษัตริย์นั้น เป็นความผูกพันในสองลักษณะคือ ความผูกพันที่สืบต่อกันมาในสายโลหิต เป็นความผูกพันตามธรรมชาติของคนไทยที่รักและบูชา "ในหลวง" และความผูกพันประทับใจในพระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาวไทย ความผูกพันทั้งสองประการนี้ เป็นความผูกพันที่ยิ่งใหญ่ เกินกว่าที่ใครจะลบล้างได้

ด้วยความเคารพบูชา และความผูกพันที่คนไทยมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามที่กล่าวข้างต้น ทำให้คนไทยพยายามที่จะปกป้องรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้โดยตลอด บุคคล หรือองค์กรใด ที่มีการกระทำในลักษณะที่ลบหลู่ หรือส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์แม้แต่

11 ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบประชาธิปไตย, กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2520 หน้า 40 และ 59

เพียงเล็กน้อย ก็จะได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงและกว้างขวาง เพราะคนไทยถือว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ละเมิดมิได้

ดังนั้น การที่ พคท. นำเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวความคิดเหมา เจ๋อตุงเป็นแนวทางในการปฏิวัติประเทศไทย จึงถือว่าเป็นปฏิบัติการต่อสถาบันพระมหากษัตริย์โดยตรง เพราะจุดมุ่งหมายของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวความคิดเหมา เจ๋อตุงคือ การนำมนุษย์ชาติไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์ที่ปราศจากชนชั้น หรือสังคมที่มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งจะต้องทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสิ่งที่คนไทยไม่อาจที่จะยอมได้ แม้ พคท. จะพยายามหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงในจุดนี้ แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ทราบดีถึงจุดมุ่งหมายของ พคท. จึงไม่ให้ความร่วมมือ

ประการที่สอง สถาบันศาสนา คนไทยส่วนใหญ่ยึดถือศาสนาพุทธ ความเคารพนับถือที่คนไทยมีต่อศาสนาฝังแน่น และสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ยากที่จะทำลายได้ ผลพวงของศาสนาทำให้คนไทยค่อนข้างมีลักษณะของจิตนิยม คือ การให้ความสำคัญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ โดยเฉพาะอำนาจของวิญญาณของเทพเจ้าและมนุษย์ที่ล่วงลับไปแล้ว ผู้คนทั่วไปเชื่อว่าพระพุทธรูปปกป้องคุ้มครองภัย และป้องกันวิญญูร้ายต่างๆ ได้ จึงมีพิธีกรรมปลุกเสกและสร้างพระพุทธรูปขึ้นมากมาย คำสอนของพระพุทธเจ้ากลับมีผู้คนให้ความสนใจน้อยกว่า ทั้งๆ ที่ธรรมของพระพุทธเจ้าสามารถช่วยผู้ประพฤติดีได้ดีกว่าการบูชาพระรูป ¹²

ลักษณะของคนไทยที่กล่าวนี้ ขัดต่อหลักการและแนวทางของ พคท. โดยสิ้นเชิง เพราะโดยแนวคิดแล้ว พคท. ยึดหลัก "วิถุนิยมวิภาษ" คือ เน้นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12 สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย "พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย" (Sociocultural Basis of Thai Politics), สาขาวิชารัฐศาสตร์, 2531, หน้า 613-615

สังคมในเชิงวัตถุ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ "จิตนิยม" เพราะถือว่าเป็นการเพ้อฝัน ดังนั้นในการมองปัญหาต่างๆ ระหว่างระดับนำของ พคท. ที่ส่วนใหญ่เป็นคนจีน และมีพื้นฐานความคิดแบบจีน กับผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ที่เป็นคนไทยจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้ง ทั้งในปัญหาส่วนตัว และด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีดังกล่าวแล้ว และการที่ พคท. ไม่ได้ให้ความสำคัญด้านศาสนา ก็เป็นจุดหนึ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับของคนไทยส่วนใหญ่

ประการที่สาม การที่คนไทยให้ความสำคัญแก่บุคคลผู้อาวุโส ทั้งในแง่ของคุณวุฒิและวัยวุฒิ เห็นการพึ่งพิงระหว่างผู้มีอำนาจในสังคมไทยกับผู้เยาว์หรือคนธรรมดาทั่วไป การรักษาสัมพันธภาพอันดี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในประเพณีเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจสมัยโบราณ การนับถือบุคคลมากกว่าหลักการยังมีอยู่โดยทั่วไป ในขณะที่เกี่ยวกับการหวังพึ่งผู้ใหญ่ รอรับคำสั่งก็ยังมีอยู่ ลักษณะเช่นนี้แตกต่างจากชนชาติอื่น ซึ่งถือเป็นลักษณะเฉพาะของคนไทย

การที่คนไทยมีนิสัยเชื่อฟังผู้มีอาวุโส และผู้มีอำนาจเป็นลักษณะทางธรรมชาติทางชนชั้นของสังคมไทย ซึ่งการจะให้ความเท่าเทียมกันตามทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน จะต้องผ่านกระบวนการกล่อมเกล่าและปรับไปทีละขั้นตอน การจะปฏิวัติแล้วขับบังคับให้คนไทยเท่าเทียมกันนั้นเป็นการฝืนความรู้สึก อย่างไรก็ดี ลักษณะของคนไทยดังกล่าวอาจเป็นผลดีต่อการบังคับบัญชาอยู่บ้าง แต่เนื่องจากระดับนำของ พคท. ส่วนใหญ่เป็นคนจีน แม้จะมีความอาวุโสและมีอำนาจ แต่ก็ถือเป็นการแปลกแยกภายในขบวนการ เมื่อมาต้องเผชิญกับท่าทีที่ไม่เหมาะสมของระดับนำ พคท. กระแสการต่อต้านจึงเกิดขึ้น และทวีความรุนแรงมากขึ้น จน พคท. ไม่อาจที่จะยับยั้งได้

ประการสุดท้าย คนไทยมีลักษณะรักความเป็นอิสระ ชอบความสนุกสนาน ดังจะเห็นได้จากงานประเพณีต่างๆ ของไทย แม้แต่งานศพ มักจะมีความสนุกสนานเจือปนอยู่ เมื่อต้องมาพบกับ การบังคับข้อห้ามต่างๆ การต้องปฏิบัติอยู่ในกฎเกณฑ์ของ พคท. อย่างเคร่งครัด จึงเป็นการฝืนความรู้สึก และเริ่มไม่พอใจ โดยมีสาเหตุมาจากปัญหาส่วนตัวเล็กๆ แล้วค่อยๆ สะสมปริมาณไปสู่ความขัดแย้งในปัญหาหรือนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติ จนไม่สามารถที่จะอยู่ร่วมกันต่อไปได้ กรณีที่เกิดขึ้นนี้ เห็นได้อย่างชัดเจนจากการสะท้อนปัญหาภายใน พคท. ของนาย

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล นายวิชัย บารุงฤทธิ์ และคนอื่นๆ อีกหลายคนตามที่กล่าวมาแล้ว

ปัจจัยอื่น ๆ

นอกจากสาเหตุใหญ่ๆ 4 ประการ ที่ทำให้ พคท.ต้องประสบกับความล้มเหลวในการปฏิบัติประเทศไทยตามที่กล่าวแล้ว ยังมีสาเหตุปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัญหาอุปสรรคหรือไม่ก็ก่อผลต่อการปฏิบัติของพคท.อีกหลายประการ ได้แก่

1. ปัจจัยภายใน

1.1 ข้อจำกัดของ พคท. ในการทำงานเป็นองค์กรใต้ดิน ซึ่งต้องมีการปิดลับสูง การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ต้องอาศัยพื้นที่ป่าเขาเป็นฐาน อันเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ ทำให้การรับรู้ข่าวสารค่อนข้างล่าช้า การปรับตัวจึงล่าช้าตามไปด้วย แม้บางช่วงสถานการณ์จะเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของ พคท. เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หรือ 6 ตุลาคม 2519 แต่ พคท. ก็ไม่สามารถแสวงประโยชน์หรือทำอะไรได้มากนัก เพราะตามสถานการณ์ไม่ทัน

1.2 พคท. ขาดผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และมีภาพพจน์เป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยส่วนใหญ่เป็นคนจีน ได้รับการศึกษาอบรมมาจากจีน มีพื้นฐานการศึกษาในไทยไม่มากนัก แนวความคิดต่างๆ จึงยึดถือแนวทางจีน ซึ่งค่อนข้างมีลักษณะเป็นเผด็จการ และการที่ พคท. ให้ความสำคัญต่อพรรคมากเกินไปจนละเลยด้านแนวร่วม ทำให้งานแนวร่วมของ พคท. ไม่ก้าวหน้า เมื่อจีนตัดความช่วยเหลือต่อ พคท. จึงทำให้ พคท. ขาดหลักยึด และไม่สามารถพึ่งตนเองได้

1.3 การปฏิบัติของ พคท. เป็นลักษณะยึดเหยี่ยวยาวนาน เมื่ออยู่ภายในผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนก็มีปัญหาส่วนตัว เช่น เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายที่ต้องหลบซ่อนตัวอยู่เนิ่นนาน คิดถึงบ้าน มีปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะโรคมะเร็งเรื้อรัง อาจกล่าวได้ว่าเป็นกันเกือบทุกคน มีความรู้สึกกดดันที่ต้องอยู่ในสถานการณ์สู้รบ เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกันเอง มีปัญหาผู้สาว ฯลฯ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้กัดกร่อนตัวผู้ปฏิบัติงานและ พคท. มาโดยตลอด โดยค่อยๆ สะสมเรื่อยมา เมื่อมาอยู่ในช่วงที่ พคท. มีสภาพที่ตกต่ำ ความยากลำบากทั้งทางด้านจิตใจ

และวัตถุประสงค์มากขึ้น จึงเริ่มมองไม่เห็นอนาคตของการปฏิวัติ ขาดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้กับ พคท. ขณะเดียวกันก็เริ่มคิดถึงอนาคตของตนเองมากขึ้น เมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้กลับมาใช้ ชีวิตในสังคมปกติได้ จึงได้ตัดสินใจเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ที่เป็นส่วนใหญ่

2. ปัจจัยภายนอก

2.1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนไม่ได้รับความ อุดมยากหรือได้รับแรงกดดันถึงขั้นที่จะต้องปฏิวัติ เพื่อนำเอาการปกครองในระบอบสังคมนิยมมาใช้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ น.ต.ประสงค์ สุนศิริ อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เคยกล่าว ในการสัมมนาทางวิชาการด้านการรักษาความปลอดภัย ประจำปี 2526 ที่ทำเนียบรัฐบาล ว่า พคท. ใช้ทฤษฎีนี้ทำให้เกิดการต่อสู้ทางชนชั้นเพื่อนำไปสู่การทำลายล้างทางชนชั้น ให้คนในสังคม เกิดความแตกแยก แยกมิตรแยกศัตรู สร้างจิตสำนึกในการต่อสู้ทางชนชั้น และแสวงหาแนวร่วม หรือผู้ที่ต้องการต่อสู้เข้าร่วมในขบวนการเพื่อล้มล้างอำนาจรัฐ แต่ความเป็นจริง ในสังคมไทย ไม่ได้แบ่งชนชั้น หรือมีการกดขี่ทารุณ

2.2 ประเทศไทยมีประชาธิปไตยมานาน แม้จะมีวงจรอุบาทว์เกิดขึ้นบ้าง แต่ ประชาชนที่มีความเคยชินกับระบอบประชาธิปไตยมากกว่าระบอบสังคมนิยม การยอมรับ พคท. จึง มีน้อย ส่วนใหญ่จะปฏิเสธ (สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์¹³ เคยสำรวจทัศนคติของนิสิตนักศึกษาต่อการ ให้นำกฎหมายยินยอมให้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นในประเทศไทยหรือไม่ พบว่า นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เห็นด้วย เพราะเกรงว่าอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางลัทธิการเมือง และ นำไปสู่สงครามกลางเมืองได้ เพราะความเชื่อและอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13 สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, "นิสิตนักศึกษากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย",

2.3 โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทย ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ประชาชนได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ทหารเองก็ได้ปรับบทบาท ทำให้อำนาจเผด็จการลดลง ขณะเดียวกันรัฐบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งมากขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เงื่อนไขการปฏิวัติของ พลท. ก็ลดน้อยลง จนเปลี่ยนมาเป็นการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์

2.4 ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ล่าหลัง ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการกดขี่ ตรวจสอบ และปิดกั้นบิดาประชาชน ทำให้ประชาชนขาดอิสระ เศรษฐกิจโดยส่วนรวมตกต่ำ ประชาชนอดอยาก ภาพเหล่านี้ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างประเทศสังคมนิยมกับทุนนิยมเสรี และเมื่อระบอบสังคมนิยมได้ล่มสลายลงในโซเวียต และยุโรปตะวันออก ก็เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นถึงความไร้ประสิทธิภาพของระบอบสังคมนิยมอย่างชัดเจน ยิ่งทำให้ประชาชนเชื่อว่า ระบอบสังคมนิยมไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย

แนวโน้มของสถานการณ์ปฏิวัติในประเทศไทย

นับตั้งแต่ พลท. ได้ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี 2485 พลท. ได้ยึดถือการต่อสู้ในรูปแบบของ "ชนบทล้อมเมือง" ตามแบบอย่างการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) มาโดยตลอด ซึ่งเป็นรูปแบบการต่อสู้ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยมากนัก โดยเฉพาะสภาพสังคมไทยยุคใหม่ที่ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทำให้การปฏิวัติของ พลท. ต้องเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ มากมาย จนไม่สามารถที่จะผลักดันสถานการณ์การต่อสู้จากขั้นรับเป็นขั้นยันหรือขั้นรุกได้ ตลอดระยะเวลาการต่อสู้ของ พลท. กว่า 50 ปี พลท. จึงยังต้องอยู่ในยุทธศาสตร์การต่อสู้ที่รับต่อรัฐบาลโดยตลอด

ความผิดพลาดในการกำหนดยุทธศาสตร์ของ พลท. ไม่ได้ได้รับการแก้ไขที่เหมาะสมและทันกาล เพราะทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของฝ่ายนำของพรรคเป็นหลัก เมื่อฝ่ายนำยังคงยึดมั่นแนวทางที่จะยึดถือแนวทางจีน ผู้ปฏิบัติงานทั่วไปก็ไม่สามารถที่จะหัดทานได้ จำเป็นต้องปฏิบัติ

ตาม แต่ในที่สุดเมื่อเห็นว่าแนวทางการต่อสู้ของ พคท. ที่ดำเนินอยู่นั้นผิดพลาด และได้พยายาม
 อย่างยิ่งที่จะหาทางแก้ไขแล้ว แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ก็จำเป็นต้องอยู่เองที่ผู้ไม่ เห็นด้วยกับพรรคต้อง
 หาทางหลีกเลี่ยงจากสภาวะการนำที่ไม่ถูกต้องดังกล่าว เพราะอยู่ต่อไปก็ก่อให้เกิดประโยชน์ เนื่องจาก
 จากมองไม่เห็นชัยชนะที่จะมีต่อรัฐบาลได้

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้ได้ก่อให้เกิดสภาวะ "วิกฤตศรัทธา" ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานและแนว
 ร่วมของ พคท. ซึ่งได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั่วทั้งพรรค รูปธรรมที่ปรากฏในเวลา
 ต่อมาคือผู้ปฏิบัติงานและแนวร่วมของ พคท. ได้ทยอยออกจากป่าเข้ามามอบตัวต่อ จมท. เป็นระยะ
 อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา โดยเฉพาะหลังจากที่ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
 นายกรัฐมนตรีขณะนั้น ได้ประกาศนิรโทษกรรมให้แก่นักศึกษา ปัญญาชน ที่เข้าร่วมกับ พคท.
 หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งต่อมาได้ขยายผลเป็นนโยบาย 66/2523 ในสมัย พล.อ.
 เปรม ติณสูลานนท์ คารังตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นการสร้างความมั่นใจในการที่จะกลับมา
 ใช้ชีวิตในสังคมปกติให้แก่ผู้ที่ออกมามอบตัวมากขึ้น

การออกจากป่าเข้ารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่นี้ ไม่ได้เกิดเฉพาะแต่นักศึกษา ปัญญาชน
 เท่านั้น แต่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน พคท. ทุกสายงาน แม้แต่ระดับนายของพรรคหลายคนก็ปฏิบัติ
 ในทางเองเดียวกัน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมทรุดของ พคท. อย่างชัดเจนที่สุด และ
 ความเสื่อมทรุดนี้เองได้นำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ความมาเป็นลูกโซ่ กล่าวคือ ในส่วนของพรรคได้เกิด
 การขาดแคลนผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การเคลื่อนไหวหมดแคลง หลายเขตงานต้องยุบเลิกไป เพราะ
 ไม่มีผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างการจัดตั้งทุกระดับของพรรคสูญสลายไปเกือบทั้งหมด คงเหลือเพียง
 กลุ่มก่อการร้ายธรรมดาเท่านั้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานที่เหลือเกิดความรู้สึกท้อแท้ และหันไปแสวงหา
 ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดมากกว่าที่จะหาการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง เช่น
 ในอดีต เมื่อรูปแบบการต่อสู้ได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ประชาชนส่วนใหญ่มิได้ให้การสนับสนุน

ปัจจัยหรือเงื่อนไขภายนอกที่มีส่วนอย่างมากที่สร้าง "วิกฤตศรัทธา" ขึ้นภายใน พคท.
 เริ่มตั้งแต่ความแตกแยกของกลุ่มประเทศสังคมนิยม จนนำไปสู่การที่ พคท. ถูกตัดความช่วยเหลือ
 จากประเทศในอินโดจีน และต่อมาจีนซึ่งเคยให้ความช่วยเหลือ พคท. มาโดยตลอด ก็ได้เปลี่ยน

แปลงนโยบาย หักเหมาเปิดสัมพันธภาพกับรัฐบาลไทย และได้ตัดความช่วยเหลือต่อ พคท. ลง ทำให้ พคท. มีความยากลำบากมากขึ้นในทุกด้าน การเคลื่อนไหวต่างๆ ต้องถูกจำกัดลงเป็นลำดับ จนเกือบจะไม่ปรากฏการเคลื่อนไหวของ พคท. อีกเลย ในระยะหลัง

ในขณะที่ พคท. อยู่ในสภาวะที่ตกต่ำ เป็นช่วงที่การพัฒนาประเทศของไทยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ที่สำคัญคือ ทางด้านการเมือง แม้จะเกิด "วงจรอุบาทว์" โดยการทํารัฐประหารของฝ่ายทหารอยู่บ้าง แต่ในที่สุดก็ต้องหันเข้าสู่แนวทางประชาธิปไตย เพราะไม้อาจที่จะเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของประชาชนได้ ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ และมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น โดยเฉพาะช่วงเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๖๓ เมื่อ พฤษภาคม 2535 อาจกล่าวได้ว่าเป็นการพิสูจน์พลังประชาชนอีกครั้งหนึ่งที่แสดงออกถึงความต้องการการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้โอกาสที่ทหารจะทํากรัฐประหารอีกเป็นไปได้อีก อันเป็นการขจัดเงื่อนไขสงครามที่สำคัญประการหนึ่ง

ทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยจัดได้ว่า เป็นประเทศที่มีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงในโลกประเทศหนึ่ง จากรายงานสรุปสภาวะเศรษฐกิจ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในรอบทศวรรษที่ผ่านมา (ปี 2526-2535) ประเทศไทยมีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราเฉลี่ย ประมาณ ร้อยละ 7.67 ในขณะที่อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจโลกจะเฉลี่ยเพียงประมาณ ร้อยละ 3 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตารางแสดงอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ปี	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535
ความเจริญทางเศรษฐกิจ (%)	5.8	6.0	3.7	3.5	8.0	12.0	12.0	10.0	8.2	7.5

ที่มา : สรุปสภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้มแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2527-2535 ของธนาคารแห่งประเทศไทย

การที่อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นภาคดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น แม้จะไม่ถึงระดับที่ทำให้ทุกคนพอใจได้ แต่ก็ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่รายได้เพิ่มขึ้น คนชั้นกลางที่มีสัดส่วนในสังคมสูงขึ้น ประชาชนได้รับประโยชน์จากราชการของรัฐมากขึ้น ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้เปิดโอกาสให้เอกชนและองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและบริการประชาชนด้วย จึงทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือมากขึ้น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นนโยบายของรัฐบาล และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นในรัฐบาลยุคหลังๆ ทำให้ประชาชนพอใจ ซึ่งแตกต่างจาก พคท. ที่ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้กับประชาชนภาพที่เคยเป็นที่พึ่งของประชาชนได้เลือนหายไป เพราะไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ ซึ่งทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบ เป็นเหตุให้ พคท. ไม่สามารถปลุกระดมประชาชนให้ร่วมกับพรรคได้อีก เพราะเงื่อนไขสงครามต่างๆ ได้หมดสิ้น หรือลดน้อยลงไปมากแล้ว

นอกจาก พคท. จะไม่สามารถปลุกระดมให้คนเข้าร่วมกับพรรคได้แล้ว ยังไม่สามารถที่จะรักษากาลังที่เหลืออยู่ไว้ได้ด้วย เพราะผลจากการปฏิบัติที่ดีของเจ้าหน้าที่ที่ต่อสู้ที่ออกจากป่าโดยการให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มออกมาจนตัว จนกลับป่าใช้ชีวิตในสังคมปกติ เป็นสภาพรูปธรรมที่เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้รับการเสาะหาสืบต่อกันไป ยิ่งสร้างความมั่นใจและผลักดันให้ผู้ที่ยังอยู่ในป่าให้ตัดสินใจออกมาเร็วขึ้น ผู้ที่ออกมาแล้วสามารถเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ สามารถประกอบอาชีพได้โดยเสรี หลายคนประสบผลสำเร็จในชีวิตอย่างงดงาม เช่น เป็นนักการเมือง นักธุรกิจ นักเขียน ฯลฯ ในขณะที่ พคท. ไม่สามารถหาทางออก หรือสร้างความหวังในอนาคตให้แก่บุคคลเหล่านี้ได้เลย

นอกจากความเสื่อมทรุดภายในขบวนการ และแรงกดดันทั้งจากรัฐบาล และสภาพแวดล้อมโดยรอบแล้ว สถานการณ์ด้านต่างประเทศ โดยเฉพาะการล่มสลายของระบอบสังคมนิยมในโซเวียตและยุโรปตะวันออก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายของประเทศสังคมนิยมอื่นๆ อาทิ จีน ที่เป็นประเทศผู้นำในลัทธิคอมมิวนิสต์ขณะนี้ แต่กลับนำเอาระบอบทุนนิยมไปประยุกต์ใช้ภายในประเทศของตน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพของระบอบสังคมนิยม อันเป็นการทำลายความน่าเชื่อถือของระบอบการปกครองดังกล่าวไปอย่างมาก

ในลักษณะเช่นนี้ เป็นแรงกดดันให้ พท. ต้องมีสภาพที่หดแคบลงเรื่อยๆ เพราะหาได้
 นิยามลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ยาก โดยเฉพาะปัจจุบันข่าวสารต่างๆ ได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว
 คนที่การศึกษามากขึ้น โอกาสที่จะปลุกกระแสที่กลับไปนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อีกย่อมจะเป็นไปได้ยาก
 เพราะประชาชนมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า สำหรับผู้ที่ยังอยู่ในขบวนการขณะนี้ ก็แค่จะคิดปลุกตัว
 ออกจากพรรคไปเรื่อยๆ คงเหลือแต่ผู้ที่ไม่ทราบว่าจะออกจากปวมาประกอบอาชีพาคดี จึงอาศัย
 ชื่อ พท. แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งในระยะยาวบุคคลเหล่านี้ก็จะถูกปราบปรามไปจนหมดสิ้น
 ในที่สุดแล้ว เชื่อว่า พท. จะต้องสูญสลายไปโดยปริยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย